

Maaailman- kauppalehti

2/2009
+ repu-lute

LUOMUPUUVILLAN MATKA PELLOLTA PAIDAKSI

REILUN KAUPAN MARKKINAT 15.-16.5.
YLIVIESKAN LIIKUNTAKESKUKSESSA

VAAATTEET & AATTEET

PÄÄKIRJOITUS

Hitaasti hyvä tulee

Käsillä teke-
minen
ja kä-
sityö-
läisyyden historia ovat olleet
tärkeitä ihmiskunnan kehi-
tykselle. Modernissa yhteis-
kunnassa käsillä tekemisestä
on tullut eksotiikkaa – itse
ei enää tarvitse osata tehdä
käsillään uutta tai korjata
vanhaa, vaan taito on jon-
kun siihen kouluttautuneen
ammatti. Muille se on har-

rastus. Kaikki on hyvin niin
kauan, kun näitä palveluja
voidaan ostaa. Itsenäisyy-
teen ja monitaitoisuuteen
omassa elämässä ei enää
kannusteta, koska globaali
talousjärjestelmä perustuu
palvelujen ja tavaroiden
myynnin kasvuun.

Tämä on johtanut myös
käsityöläisyyden automa-
tisaatioon: muotiteollisuus
tarvitsee uusia värejä ja mal-
leja massoittain ja nopealla
tahdilla. Koneet eivät kui-

tenkaan voi korvata koko-
naan ihmistä, jota tarvitaan
vielä ainakin käyttämään
koneita ja viimeistelemään
tuotteita.

Pikaruokakulttuurille
syntyi vastaiskuna *slow food*,
jossa panostetaan mm. pai-
kalliseen ruokakulttuuriin ja
raaka-aineisiin. Muotikult-
tuurissa on tapahtumassa
samaa. *Slow fashion* merkit-
see, että vaatteet suunnitel-
laan ja valmistetaan huo-
lella riittävän ajan kanssa,

materiaalit huolellisesti
hyödyntäen ja työntekijöitä
ylikuormittamatta. Peop-
le Tree vei reilun kaupan
Lontoon muodin sydämeen
2006 ryhtyessään myymään
reiluja vaatteita Oxford
Streetillä slow fashion
-periaatteella: vaatteet voivat
olla kauniita, vaikka niiden
tuotanto ei tapahtuisikaan
turvattomissa olosuhteissa
olemattomalla palkalla.

Tämä lehti ilmestyy
Ylivieskan reilun kaupan

markkinoiden alla. Mark-
kinoiden, kuten tämän
lehdenkin, teemana on
”vaatteet & aatteet”. Maail-
mankauppalehti perehtyy
tekstiili- ja vaateusteolli-
suuden taustoihin, eetti-
seen vaateusteollisuuteen ja
pohtii, onko suomalaisen
ja kehitysväestön käsityö-
läisen välillä vastakkain-
asettelua. Antoisia luku-
hetkiä!

Anastasia Lapintie
Päätoimittaja

Reilun kaupan markki-
nat järjestetään kah-
deksatta kertaa, nyt
Ylivieskassa 15.–16.5.
Tapahtuman esittely ja
ohjelma sivuilla
14–15

Teemasivut **4–10**
kertovat puuvillan
viljelyn kääntöpuo-
lesta ja avaavat
vaatetusteollisuu-
den ongelmakohtia.

SISÄLLYS

- 3 Ajattelin toisin: Leikki on lapsen työtä?**
- 3 Poliittinen pilapiirros: Ares**
- 3 Tapahtumakalenteri**
- 4 TEEMASIVUT: VAATTEET JA AATTEET**
  - 4 Puhumme puuvillalle on myös vaihtoehtoja
  - 5 Gm-puuvilla näyttää ruumiita
  - 6 Luomupuuvillan synty
  - 7 Vaikuttava valinta
  - 8 Vaatetusala kannetaan yhteiskuntavastuuta?
  - 9 Ryhdy ekopyykkäriksi!
  - 10 Valmistettu ympäri maailmaa
- 11 Repu-liite**
- 14 Brittiläisen imperiumin jäsen: Jacky Bonney**
- 15 Reilun kaupan markkinoiden ohjelma**
- 16 Valmiista tuotteesta raaka-aineeksi ja takaisin**
- 17 Big Bang – Maailman reilun kaupan päivä jo kahdeksatta kertaa**
- 18 Arkien kohtaaminen**
- 19 Uusia tuotteita San Juanista**
- 20 Reilun kaupan luomupaidan synty**
- 21 Päivänkierto ashramissa**
- 22 Valinnat ovat vaikeita – vai ovatko sittenkään?**
- 23 Kehityspolitiikka: Gandhin unelma elää Etelä-Intiassa**
- 23 Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten**
- 22 Reilun kaupan toimijat**

**Maailman-
kauppalehti**

+ repu-*liite* 2/2009

→ www.maailmankaupat.fi/lehti

Maailmankauppalehti on reilun kaupan
erikoislehti, joka on ilmestynyt vuodesta
1984. Lehden tarkoituksena on lisätä
suomalaisten kansalaisten ja kuluttajien
tietoisuutta kehitysväestön arjesta,
hankkimista tuotteiden tuotantoketjusta
ja -olosuhteista sekä mahdollisuuksista
vaikuttaa näihin erityisesti reilun kaupan
järjestelmän kautta.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien
omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä
vastaa Maailmankauppojen Liiton virallista
kantaa. Repu-liite on toimituksellisesti itse-
näinen. Julkaisun tuottamiseen on saatu
ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille
suunnattua viestintätukea.

Maailmankauppalehden vuosikerran
tilausmaksu on 10 euroa. Tilaus tehdään
maksamalla se tilille 800016–70928507 ja
kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja
osoite. Osoitteenmuutokset voi tehdä joko
suoraan liiton toimistoon tai internetissä
www.maailmankaupat.fi/lehti.

JULKAISIJA

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Saloranta, Hakatie 5 B 10,
40900 Säynätsalo
puh. 045 670 5645
www.maailmankaupat.fi
liitto@maailmankaupat.fi

TOIMITUSKUNTA

Päätoimittaja
Anastasia Lapintie
anastasia.lapintie@kolumbus.fi
045 138 5706

Toimitussihteeri

Mia Hemming
mia.hemming@gmail.com
050 361 2808

Taittaja

Heikki Sallinen
Logopolis graphic design
heikki.sallinen@logopolis.fi
050 570 0907

Avustajat

Laura Hokkanen
Kati Hjerpe
Prema Canakiah
Preeti Shroff
Erja Lahdenperä
Pirkko Hansén-Haug
Shailesh Patel
Oulun eteläinen Maailmankauppajhdistys

Paino I-print, Seinäjoki

Painos 26 000 kpl

ISSN 1455–6987

Kannen kuva Malla Hänninen

Tämä lehti on tilaajien lisäksi jaettu
Ylivieskaan, Alavieskaan, Sieviin, Nivalaan,
Haapavedelle, Kalajoelle ja Oulaisiin.

AJATTELIN TOISIN

Onko reilua, että lapsesi rakastamat ihanaiset lelut, joita leikkihuoneen nurkistanne löytyy röykkiöittäin, onkin tehnyt jonkun toisen vanhemman rakastama pikku kullannuppu, jolla ei itsellään ole yhden yhtä vastaavaa omaa lelua? Tai onko reilua sekään, että vaikka nuo lelut olisikin tehnyt joku aikuinen, hän on tehnyt ne puurtamalla pitkää päivää vailla työstään ansaittua oikeaa korvausta? Tekemällä upeita leluja rikkaiden länsimaiden lapsille. Leluja, joihin tuolla jonkun suloisen pikkupiltin vanhemmalla itsellään ei koskaan tule olemaan varaa.

Lapsityövoiman käyttö on monissa maissa tuiki tavallista. ”Mitä köyhempi maa, sitä enemmän lapsityövoimaa” sanotaan, mutta harvempi tulee ajatelleeksi, että lapset paiskivat täysikäisille kuuluvia hommia myös täällä omassa Euroopassamme. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuonna 2002 julkaiseman tutkimuksen mukaan maailmassa töitä paiskii noin 211 miljoonaa 5–14-vuotiasta lasta. Tämä tarkoittaa sitä, että noin joka viides maailman lapsi tekee työtä. Eli väistämättä aika moneen omistamaasi tavarahan tai sen osaseen ovat pienet sormet jossain päin maailmaa koskeneet, jotta se on nyt käytössäsi. Kerännyt puuvillaa, ommellut jalkapalloa tai silittänyt paidan kaulusta.

Lasten vanhemmat saavat lapsen syntymän mukana kannettavakseen syyllisyyden taakan. Omatunto osoittelee syyttävällä sormellaan mitä pienimmistä syistä – tuliko tänään syötyä liian makeaa välipala puhumattakaan, jos sen syönti unohtui kokonaan vauhdikkaan päivän tiimellyksessä.

Leikki on lapsen työtä?

vaikkapa Kiina, lelu olisi välttämättä lapsen tekemä. Mutta koska en voi vakuuttua toiseenkaan suuntaan, pidän omantuntoni puhtaana jättämällä kyseisen lelun kaupan hyllylle (myönnettäköön, että kirpparilla saatan tehdä poikkeuksen). Paitsi, etten lapsiani halua tavaroihin hukuttaa muutenkaan, en tahdo omantuntoni heristävän nyrkkiään minulle, kun lapseni leikkivät innoissaan kiinalaisilla nukeilla, joiden alkuperästä en tiedä mitään. Siksi jätän lelut mieluummin ostamatta ja valitsen sen sijaan kotimaassa painetun kirjan.

Onneksi nykyään alkuperältään tunnettuja tuotteita on yhä enemmän esimerkiksi tekstiilivalikoimissa. Reilun kaupan vaatteita ja luomupuuvillaisesta kankaasta ommeltuja luomuksia löytyy paitsi Maailmankauppojen valikoimista, myös markettien ja muiden myymälöiden hyllyiltä. Ja valikoimat varmasti vain kasvavat, kun kuluttajat sitä vaativat omilla valinnoillaan.

Suuntauksen toivoisi jatkuvan myös muihin tuotteisiin, kuten noihin leluihin. Itse tivaan myyjiltä usein rasittavuuteen asti tavaroitteen alkuperästä, mutta luulenpa, että se on ainoa tapa tuoda oma ääni ja mielipide kuuluviin. Toivon vain hartaasti, ettei ”valitsemallani tiellä” tulisi pahoja yhteentörmäyksiä lasteni kanssa, ettei heidän ole ihan pakko saada jotain tiettyä ”kiinalaista”, kun kerran kaverillakin on. Että he ymmärtäisivät minun ajatukseni. Ainakin sitten joskus.

Anri Juntto-Kollin

Kirjoittaja lomailee opettajan työstään, ja keskittyy toisten lapsien sijasta kasvattamaan omiaan.

TAPAHTUMAKALENTERI

9.5.

Kansainvälinen reilun kaupan päivä

Reilun kaupan päivää vietetään eri puolilla maailmaa. Teemana on ilmastonmuutoksen ja köyhyyden kasvun pysäyttäminen. Päivää juhlistavat ainakin Maailmankauppa Juuttiputiikki, Mikkelin kehitysmaayhdistys, Savonlinnan kehitysmaayhdistys, Jyväskylän Maailmankauppa Mango sekä Tampereen Maailmankauppa Tasajako. Mikkelin Kehitysmaayhdistyksen nuorten reilun kaupan ryhmä järjestää jo aattopäivänä 8.5. klo 19.00 Erilaisen kahvi-illan Carolina's Lifestyle -kahvilassa.

www.worldfairtradeday09.org

15.–16.5.

Reilun kaupan markkinat, Ylivieska

Kahdeksan reilun kaupan markkinat järjestetään Ylivieskan liikuntakeskuksessa.

Ovet ovat avoinna yleisölle perjantaina klo 12–18 ja lauantaina klo 10–16.

Markkinoiden teemana on ”Vaatteet ja aatteet”, joten ohjelma tulee keskittymään Reilun kaupan asusteiden ympärille. Näytteilleasettajina ovat Kehitysmaa- ja Maailmankaupat ympäri Suomea, Oulun eteläisen alueen käsityöläiset, sekä erilaiset kansalaisjärjestöt. Kutsuvieraana markkinoilla on Intiasta saapuva käsitöiden asiantuntija Jacqueline Bonney.

Lisätietoja Anu Ainasoja,
puh 046-6811 392,
reilutmarkkinat@gmail.com

16.5.

Oulun Mahdollisuuksien tori

Maailmankauppa Juuttiputiikki osallistuu Mahdollisuuksien torille.

23.5.

Savonlinnan ja Mikkelin Mahdollisuuksien tori

Savonlinnan ja Mikkelin Kehitysmaayhdistykset osallistuvat paikallisille Mahdollisuuksien toreille.

23.–24.5.

Maailma kylässä -festivaali, Helsinki

Maailma kylässä -festivaali järjestetään jälleen Kaisaniemen puistossa. Mukana jo perinteeksi muodostunut Maailmakauppakylä, jossa Kehitysmaa- ja Maailmankaupat esittelevät reilun kaupan tuotteita.

www.maailmakylassa.fi

29.5.

Jyväskylän Mahdollisuuksien tori

Jyväskylän kehitysmaayhdistys koordinoi perinteiseen tapaan paikallista Mahdollisuuksien tori-tapahtumaa. Tori järjestetään kävelykadulla.

6.6.

Rovaniemen Mahdollisuuksien tori

Maailmankauppa Elimu osallistuu Mahdollisuuksien torille Rovaniemen Lyseonpuiston lukiolla.

19.–31.10.

Reilun kaupan viikot ympäri Suomea

www.reilukauppa.fi

PILAPIIRROS

Ares eli **Aristides Esteban Hernández Guerrero** syntyi Kuuban Havannassa 1963.

Hän on opiskellut lääketiedettä ja psykologiaa. Nykyisin hän toimii vapaana taiteilijana ja kuvittajana. Sarjakuvia Ares on julkaissut yli 20 vuotta, ja palkittu niistä yli sata kertaa myös kansainvälisellä tasolla. Häntä pidetäänkin yhtenä merkittävimmistä Kuuban nykytaiteilijoista.

Pahamaineiselle puuvillalle on myös vaihtoehtoja

Kuva: Heidi Heikkinen

Pensaana kasvava puuvilla on maailman käytetyin kuitu-materiaali: kaikista tekstiilikuiduista jopa 45 % on puuvillaa. Suurimmat puuvillan tuottajat ovat USA, Kiina, Intia ja Pakistan. Puuvilla on uusiutuvaa, biohajoavaa ja kierrätyskelpoista materiaalia, mutta nykyisellään sen viljelyyn liittyy paljon ympäristö- ja terveyshaittoja. Suurimmat ongelmat ovat keinokastelu, jonka seurauksena vesistöt saattavat kuivua ja maaperä suolaantua, sekä kemialliset torjunta-aineet. Puuvillaa viljellään myös luonnonmukaisesti ja reilusti.

Luomupuuvilla on terveellistä ja turvallista

Maailmassa viljellystä puuvillasta alle prosentti on luonnonmukaisesti viljeltyä. Luomupuuvillan viljelyssä ei saa käyttää kemiallisia lannoitteita tai torjunta-

aineita. – Luonnonmukaisina torjunta-aineina käytetään mm. neem-öljyä, mausteita ja lehmänvirtsaa, lannoitteet tulevat omasta kompostista, kertoo eettisiä vaatteita myyvän verkkokauppa Karmashopin Heidi Heikkinen. Heikkinen tutustui viime vuonna

Intian Gujaratissa luomu- ja reilun kaupan puuvillan viljelyyn.

– Luomupuuvillan viljelyssä ympäristönäkökulma otetaan laajasti huomioon ja mm. erilaiset vedensäästömenetelmät ovat menestyksekkäästi vähentäneet keinokastelun tarvetta, Heikkinen

taustoittaa. – ”Tavallisen” puuvillan viljelyssä käytetään valtavat määrät myrkyllisiä torjunta-aineita, jotka pilaavat viljelijän terveyden, saastuttavat vesistöjä ja maaperää sekä niistä saattaa jäädä jäämiä valmiisiin tuotteisiin. Turvallisuuden lisäksi luomu-

puuvilla on viljelijälle kannattavampaa, sillä luomulisän saa joka kilolta. Luomuviljelijät kuuluvat yleensä luomujärjestöihin, joiden koulutetut agronomit antavat monenlaista tukea ja koulutusta viljelijöille. Näin tieto paremmista viljelytekniikoista ja ympäristön-

suojelusta leviää parhaiten.

– Tapaamieni gujaratilaisten viljelijöiden mukaan naapurien välinen yhteistyö on lisääntynyt huimasti paikallisiin luomu- ja reilun kaupan yhdistyksiin liittymisen jälkeen, Heikkinen iloitsee. – Luomu- ja reilun kaupan järjestelmiin kuuluvat viljelijät ovat saaneet elinkeinonsa kannattavaksi, mutta järjestelmien ulkopuoliset viljelijät, jotka asuvat heikommilla alueilla saattavat olla nälkäkuoleman partaalla. (Ks. viereinen juttu *gm-puuvillasta*.)

ja muun muassa vähentämään turhien torjunta-aineiden käyttöä ja korvaamaan niitä ympäristöystävällisemmillä vaihtoehdoilla.

Reilun kaupan puuvillatuote ei vielä ole läpeensä reilu

Suomeen tulee Reilun kaupan puuvillaa ainakin Malista, Kamerunista, Intiasta, Perusta, Egyptistä, Pakistanista, Burkina Fasosta ja Senegalista. Alkuperämaa tarkoittaa esimerkiksi pyyhkeen

Virtaintorppa kertoo.

Kaikki Reilun kaupan puuvillatuotteiden prosessoijat rekisteröityvät kuitenkin Reilun kaupan merkkijärjestelmään ja joutuvat esittämään ulkopuolisen tahon antaman todisteen siitä, että niiden käyttämissä tuotantolaitoksissa pyritään noudattamaan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimuksia ja tuotantomaan lainsäädäntöä. ILO:n säädökset kieltävät muun muassa lapsi- ja pakkotyövoiman käytön sekä koskevat työaikoja ja minimipalkkoja.

– Ensisijaisesti haluttiin luoda kehitysmaiden puuvillan viljelijöille paremmat mahdollisuudet saada tuotteitaan markkinoille ja saada työstään oikeudenmukainen, tuotantokustannukset kattava korvaus. Koska tekstiiliteollisuuden ongelmat ovat laajalti tiedossa, päätettiin puuvillan sertifoimisen yhteydessä heti lähteä kartoittamaan mahdollisuuksia koko tuotantoketjun sertifoimiseksi, Pirjo Virtaintorppa selvittää. – Se on kuitenkin monimutkainen ja pitkälinen prosessi, jota jo hyvin monet eri tahot ovat lähteneet omista lähtökohdistaan ratkomaan. Paraikaa ollaan etsimässä sellaista ratkaisua yhteistyössä olemassa olevien tahojen kanssa, jolla tuotantoketju voidaan kriteereissä huomioida. Tämän kartoitusvaiheen aikana olemme jo pystyneet varmistamaan kymmenille tuhansille kehitysmaiden puuvillan viljelijöille paremmat elinolot.

Heidi Heikkinen painottaa, että Reilulla kaupalla ja luomulla on merkittävä vaikutus viljelijän talouteen ja terveyteen sekä ympäristön hyvinvointiin. – Toki jos raaka-aine ei sisällä myrkyjä, suojelee se myös puuvillan käsittelijöitä ja vaatteiden ompelijoita myöhemmissä valmistusvaiheissa. Itse kannatan eettisten ja ekologisten seikkojen ulottamista viljelyn lisäksi kaikkiin valmistusvaiheisiin eli koko ketjun valvontaa. Toisin kuin suuryritysten edustajat ovat väittäneet, ketjun valvonta ei ole mahdotonta; työlästä ja aikaa vievää se kylläkin on.

Mia Hemming & Anastasia Lapintie

Gm-puuvilla niittää ruumiita

Pääset eroon tuholaisista, lupaa näyttelijöiden tähdittämä agrokemikaali- ja siemenyritys Monsanto tv-mainos Intiassa. Geenimuunnellun bt-puuvillan paremmuus on kuitenkin osoittautunut valheelliseksi haavekuvaksi. Ötököiden leuat ovat tarttuneet myös bt-puuvillaan.

Bt-puuvilla on siirtogeeninen kasvi, johon on yhdistetty bt-myrkyä tuottavan maaperäbakteerin perimää. Bt-myrkky on tappavaa useille puuvillaa syöville hyönteislajeille. Suurin osa ötököistä ei siitä kuitenkaan kärsi ja niistä on muodostunut vakava riesa bt-kasvien viljelijöille. Myös sienitaudit näyttävät vaivaavan bt-kasveja. Bt-pelloille on loppujen lopuksi täytynyt suihkuttaa muita kemikaaleja yhtä paljon kuin tavanomaisillekin. On epäselvää, haittaavatko maaperään joutuvat suuret bt-myrkymäärät esimerkiksi kastematoja. Kasvin korjuutahteita syöviä lampaita ja vuohia on kuollut. Intiassa on havaittu, että bt-puuvillasatoa korjanneille ja käsitelleille ihmisille on tullut allergisia oireita.

GM-puuvilla köyhdyttää viljelijöitä

Gm-puuvillan kasvattaminen on kiihdyttänyt intialaisviljelijöiden velkaantumista. Puolen kilon gm-siemenpussi maksaa saman verran kuin keskikokoisessa viljelijätaloudessa on rahaa henkeä

kohti käytettävissä kolmelle kaudelle. Valtionhallinto puuttui pari vuotta sitten kiskurihintoihin, mutta hinta on yhä kolmin-nelinkertainen tavallisiin siemeniin verrattuna.

Viljelyn kulut eivät ole laskeutuneet, päinvastoin. Bt-viljelijöiden ansiot ovat jääneet paikoin jopa 60 prosenttia kollegoitaan matlammiksi. Sietämättömiin taloudellisiin vaikeuksiin jouduttuaan tuhannet bt-puuvillan kasvattajat ovat päätyneet itsemurhaan tai menettäneet maansa.

Geenimuunneltu puuvilla laillistettiin Intiassa takaportin kautta vuonna 2002, kun Monsanto siemen oli "vahingossa" levinnyt kenttäkoealoilta yleiseen viljelyyn. Sitä viljellään nyt noin kolmella prosentilla Intian peltomaasta. Koska bt-kasvien maine on monin seuduin huonontunut, haluaisivat viljelijät siirtyä takaisin aiemmin käyttämiinsä siemeniin. Paluu on kuitenkin tehty vaikeaksi: yhtiöille gm-siemenet ovat parempi bisnes, joten saatavilla alkaa olla vain niitä. Bt-puuvilla on tuottanut vasaavia pettymyksiä myös muissa viljelymaissa.

Reilun kaupan ja luomutuotannossa geenimuunneltujen organismien käyttö on kielletty. Intiassa ollaan kuitenkin huolissaan siitä, että gm-puuvilla saastuttaa muut viljelmät ja uhkaa tehdä niistä lopun.

Päivi Mattila

Pirjo Virtaintorpan mukaan kriteereitä tekokuiduille ei toistaiseksi ole valmisteilla. Luonnonkuitu ei kuitenkaan välttämättä ole sen ympäristöystävällisempi kuin tekokuitu: riippuu siitä, mitä kaikkea haluaa huomioida.

Puuvillaa kerätään käsin.

Lannoitteet tulevat omasta takaa.

Luomupuuvillan synty

Teksti ja kuvat: Heidi Heikkinen

1 Agrocelin velijelijöiden Reilun kaupan luomupuuvillapello Intian Gujaratissa. Luomupuuvillan viljelyssä torjunta-aineina käytetään mm. neem-öljyä, mausteita ja lehmänvirtsaa, lannoitteet tulevat omasta kompostista. Viljelmillä on käytössä viljelykierto eli puuvillasatojen lomassa viljellään mm. vehnää, mausteita ja sokeriruokoa, jolloin maaperä pysyy rikkaana. Viljelyä valvovat ulkopuolisen sertifiointitahon edustajat, jotka tekevät tarkastuksia viljelmille.

Kerättyä puuvillaa pienviljelmältä.

2 Luomupuuvillan viljelyssä ympäristönäkökulma otetaan laajasti huomioon. Koska torjunta-aineita ei tarvita, luomupuuvillan viljelyssä syntyy 2,5 tonnia vähemmän hiilidioksidipäästöjä jokaista hehtaaria kohden kemialliseen viljelyyn verrattuna. Myös erilaiset vedensäästömenetelmät ovat vähentäneet keinokastelun tarvetta jopa 60 %. Intialaisilla perheviljelmillä puuvilla kerätään käsin, usein koko kylän viljelijöiden yhteistyönä, toisin kuin suurtiloilla.

Viljelijä Varmora Bravin Bhi on tyytyväinen luomuun.

3 Tilan siirtymäaika luomuviljelyyn on 2–3 vuotta. Gujaratilaisen viljelijän Varmora Bravin Bhin mukaan sadot pienenevät noin 10–15 %, mutta ne on mahdollista pidemmällä ajalla saada nousemaan lähes samalle tasolle kuin kemiallisten lannoitteiden kanssa. Bhi itse ei pitänyt satojen laskua merkittävänä, koska tärkeintä hänen mukaansa ovat terveysnäkökohdat sekä se, että kemiallisten torjunta-aineiden ja lannoitteiden pois jättäminen pienentää kuluja todella paljon, jopa yli 50 %!

Selvitystyötä puuvillan käsittelytehtaalla.

4 Heidi Heikkinen selvitti Maailmankauppojen intialaisten käsityöyhteisöjen ympäristövaikutuksia pari vuotta sitten. Tällöin hän huomasi, että ketjun viimeinen vaihe eli itse tuotteen valmistus ei aiheuta suuriakaan ympäristövaikutuksia, koska ompelu ja viimeistely tehdään käsin tai polkuompelukonein. Vaikutukset syntyvät jo aiemmin, mm. viljelyssä, värjäyksissä sekä kuljetuksissa ja tämän vuoksi tuotteen koko kaaren ja raaka-aineiden alkuperän tiedostaminen on tärkeää. Hankaluutena näyttää olevan se, että pienillä toimijoilla, kuten järjestöillä, ei ole taloudellisia resursseja tai ammattimaista henkilökuntaa laajaan selvitystyöhön ja suuryrityksillä taas ei ole tahtoa uhrata rahaa ja aikaa näihin asioihin.

Laajemmin luomupuuvillan matkasta pelloilta paidaksi osoitteessa www.karmashop.fi

Selvitystyö herätti kiinnostusta.

Vaikuttava valinta

Mikä painaa vaateostoksilla eniten: hinta, laatu, tuotteen alkuperä? Kaksi vaikuttajaa Haapavedeltä kertoo omista periaatteistaan.

JANNE KOLLIN

Janne Kollin, järjestelmäsi-
antuntija ja vihreä vaikuttaja
kertoo ostavansa vaatteita äärim-
mäisen harvoin. Vain äärimmäi-
set syyt ajavat hänet vaatekaup-

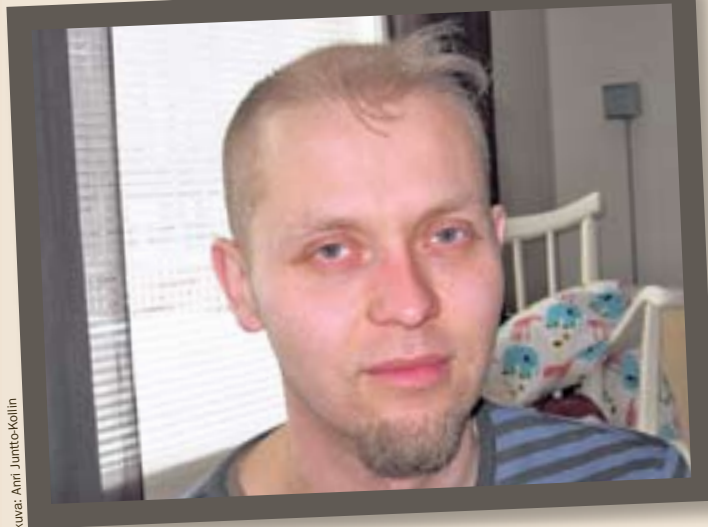
paan. Viimeisen hankintansa hän
teki vuosi sitten Helsingissä.

”Yritin keskustan liikkeistä
löytää reilun kaupan farkkuja tai
luomupuuvillaisia farkkuja. Va-
litettavasti silloin tarjonta oli on-
netonta ja ostin tavalliset farkut”,
Janne muistelee. Kuukausi sitten
hän etsi itselleen uusia lenkkitos-

suja ja havaitsi niiden olevan
kiinalaista alkuperää. Hän päätti
kuitenkin luottaa siihen, että
hyvämaineinen eurooppalainen
yritys pitää edes kohtalaisesti
huolta työntekijöidensä hyvin-
voinnista ja osti kengät.

”Minusta on noloa, kun me
hyvän elintason omaavat ihmie-
set ostanme vaatteita, joihin
vaatteiden tekijöillä ei ole varaa
edes kuukauden palkallaan”,
harmittelee Janne. Reilun kau-
pan vaatteita on vielä huonosti
saatavilla. Niitä odotellessaan

Janne valitsee kotimaisia,
eurooppalaisia ja tunnetun
valmistajan teettämiä tuot-
teita. Hän uskaltaa myös
sanoa ei. ”Viime viikolla
veljeni yritti antaa minulle
tuliaisiksi paidan minkä
hän oli ostanut Thai-
maan katumarkkinoilta.
Kieltäydyin ottamasta tu-
liaista vastaan, koska sen
alkuperä ja mahdolliset
myrkkyjäät herättivät
liikaa kysymyksiä. Paita
oli kyllä harmittavan
hyvännäköinen”, Janne
kertoo.

Kuva: Anni Juntto-Kollin

ANTTI-JUSSI VAHTEALA

Talousjohtaja Antti-Jussi
Vahteala Haapavedeltä kiin-
nittää vaatehankinnoissaan eniten
huomiota laatuun ja hintaan.
Laadusta hän on valmis maksa-
maan. Hyvä laatu tarkoittaa usein
myös pitkää käyttöikää. Vaatteen
on luonnollisesti myös istuttava
hyvin ja oltava käyttötarkoituk-
seen sopiva.

Säänkestävyys esimerkiksi
ohjaa ulkoiluvaatteiden valin-
taa. ”Pyrin ostamaan kotimaisia
tuotteita ja sama pätee vaatteiden
kohdalla. Yleensä tiedän myös os-
tamieni vaatteiden tuotantotavat,
joten voin sanoa olevani eettinen
kuluttaja”, hän summaa. Näitä
periaatteita Antti-Jussi noudattaa
lähes poikkeuksetta. Joskus tulee
tehtyä heräteostoja, mutta nykyi-
sin vähemmissä määrin.

Anu Ainasoja

Vaatetuslalla kannetaan yhteiskuntavastuuta?

Kuva: Mia Hemming

Yritykset ovat joutuneet selittämään toimintansa eettisyyttä nykymaailmassa, jossa tietoa on saatavissa melko helposti, kuluttajat reagoivat vääryksiin ja vaativat yrityksiltä avoimuutta. Vaatetus- sekä tekstiilialan yritykset ovat ottaneet valikoimiinsa eettisillä merkeillä merkattuja tuotteita sekä käyttöönsä menettelytapoja, joiden tarkoituksena on saattaa eettisyys osaksi kaikkia tuotteita.

Noin puolitoista vuotta sitten muodin ystävät saivat uuden keinon kuluttaa vastuullisesti, kun Nanso toi markkinoille oman Reilun kaupan puuvillasta valmistetun vaatemallistonsa. Finlayson toi kauppoihin Suomen ensimmäiset Reilun kaupan puuvillasta valmistetut sisustustekstiilit, pyyhkeet ja kylpyhuoneen matot.

Euroopassa Reilun kaupan puuvillasta valmistetut tuotteet ovat suosittuja ja esimerkiksi Marks & Spencer päätti muuttaa koko oman mallistonsa raaka-aineen Reilun kaupan puuvillaksi. Eniten Reilun kaupan puuvillatuotteita on myynissä Iso-Britanniassa. Ensimmäiset Reilun kaupan puuvillasta valmistetut tuotteet tulivat myyntiin Ranskassa.

Standardeilla ja periaatteilla täytetään eettisiä vaatimuksia

Reilun kaupan lisäksi erilaiset standardit huojentavat vaateostoksia harrastavan omantunnon kolkutusta. SA 8000 -standardi eli sosiaalisen vastuun standardi kertoo jo kohtalaisesta yhteiskuntavastuusta. Esimerkiksi Kesko ilmoittaa, että parhaiten tavarantoimittaja voi osoittaa täyttävänsä

EU-kukalla merkittyjä vaatteita KappAhlissa. Kukan myöntämisperusteet laaditaan tutkimalla tuotteen ympäristövaikutuksia koko tuotteen elinkaaren ajalta.

Keskon eettiset vaatimukset hankkimalla toiminnalleen kyseisen sertifikaatin tai Keskon hyväksymän muun vastaavan tarkastuksen.

SA 8000 -standardin sanotaan kuitenkin olevan liian vaativa kehittyvien maiden yrityksille muun muassa johtamisjärjestelmänsä ja dokumentointinsa vuoksi ja sertifikaatin saaminen tulee kalliiksi. Euroopassa onkin kehitetty Business Social Compliance Initiative (BSCI), jota Euroopan tuontikaupan järjestö hallinnoi. Se on sosiaalisen laadunvalvonnan malli, joka tulee tehtaille halvemmaksi ja vaatii vähemmän byrokratiaa ja paperityötä. Se perustuu

ILO:n kansainvälisiin työelämän perusoikeuksiin ja sillä tähdätään tavarantoimittajien valvonnan selkeyttämiseen ja yhtenäistämiseen.

BSCI -järjestelmä ei kuitenkaan vaadi yritykseltä niin paljon kuin SA 8000 ja täysin luotettavana ei kuluttaja voi järjestelmää pitää. Suomesta BSCI-järjestelmässä on mukana Keskon lisäksi ainakin Stockmann, Hobby Hall, Seppälä ja S-ryhmän hankintayhtiö Intrade Partners.

Standardien lisäksi useat yritykset käyttävät toiminnassaan ohjenuorana Vastuullisen tuontikaupan periaatteita. Ne on kehittänyt Vastuullisen tuontikaupan ryhmä, jonka suomalaiset yritykset perus-

tivat 2000-luvun alussa. Ryhmää koordinoi Keskuskauppakamari ja ryhmä on ollut edistämässä myös BSCI-mallin käyttöönottoa.

Jäseniksi ryhmään voivat liittyä tuontikauppaa harjoittavat yritykset. Jäsenet sitoutuvat noudattamaan vastuullisen tuontikaupan periaatteita, jotta suomalaisille kuluttajille tarjottavat tuotteet olisi valmistettu sosiaalisesti ja eettisesti hyväksyttävissä olosuhteissa. Jäsenyrityksiä ovat Intrade Partnersin, Keskon ja Stockmannin lisäksi muun muassa Berner (urheiluvaatteita), Halti (urheiluvaatteita), Montra (nahkavaatteita), Nanso, Sidoste, Virke ja Vogue Group.

Omatkin säännöt perustuvat kansainvälisiin työelämän sopimuksiin

Muutamilla suuryrityksillä on omia valvontajärjestelmiä. Skandaalidokumentit alihankintatehtaiden työoloista ja lapsityövoiman käytöstä ovat ehkä pakottaneet Hennes & Mauritzin luomaan code of conduct -säännöt, joissa määrätään muun muassa työpäivän pituudesta, oikeudesta järjestäytymiseen ja lapsityövoimakiellosta.

Lindex on laatinut ohjeistuksen, jota tavarantoimittajien on noudatettava. Ohjeistus perustuu YK:n julistuksiin ja ILO:n työelämän standardeihin. Lindex on lisäksi BSCI:n jäsen. Yritys korostaa noudattavansa ympäristöystävällistä ajattelua koko tuotantoketjussa.

KappAhl kertoo olevansa maailman ensimmäinen ympäristösertifioitu muotiketju ja se laati ensimmäisen käyttäytymisohjeiston toimittajilleen 90-luvun loppupuolella. Ennen 2000-luvun puoltaväliä se liittyi BSCI:hin. Se on myös asettanut Test and Manufacturing Guide -ohjeessaan toimittajilleen vaatimuksia muun muassa vahingollisten kemikaalien suhteen. Viime vuonna muutama miljoona KappAhlin vaatetta oli merkitty ympäristömerkillä.

Keskoa kiitetään

Netistä löytyy Suomen suurin eettisten kuluttajien yhteisö osoitteessa www.eettinenkuluttaja.net.

Tässä jutussa mainituista yrityksistä siellä kiitetään Keskoa sen eettisyydestä. Tyydyttävän maininnan saavat Hennes & Mauritz, Seppälä, KappAhl ja Stockmann.

Välttävään arvosanaan yltää Lindex, jota selittää Kuluttajaviraston ja muiden eurooppalaisten kuluttajajärjestöjen teettämä vaateketjujen yhteiskuntavastuututkimus, tosin vuodelta 2007. Siinä Suomesta mukana olleista ketjuista huonoksi on rankattu peräti neljä yritystä: Lindexin lisäksi Benetton, Kookai ja Esprit.

Hyvään kokonaisarvosanaan ylsivät H&M ja espanjalainen vaateketju Mango. Tyydyttävään tuloksen tutkimuksessa ylsivät Zara, Vero Moda, Dressmann, Mexx ja Seppälä.

Mia Hemming

Ryhdy ekopyykkäriksi!

Marttaliitto kehottaa ekopyykkäriä ottamaan avuksi pesukoneen valinnassa energianmerkinnän.

A-luokan koneet ovat paras valinta.

Ekopyykkäri ei säilytä pyykkiä likaisena liian pitkään. Tahrat lähtevät tällöin vähemmällä pesuaineella ja pienemmässä lämpötilassa. Näin myös vältät kestolikaiseen tuotteeseen tuskastumisen ja uuden hankinnan.

Ekopyykkäri pesee täysiä koneellisia ja käyttää koneen pikaohjelmia.

Ekopyykkäri valitsee sopivan pesuaineen. Älä pese värillistä pyykkiä valkaisuainetta sisältävällä aineella, jotta et päätyisi heittämään haalistunutta tuotetta pois ja ostamaan uutta tilalle. Joutsenmerkkituotteet ovat ympäristön kannalta parempia valintoja. Huuhteluainetta ei tarvitse käyttää.

Ekopyykkäri pesee vielä mieluummin ekopyykinpesuaineilla, esimerkiksi pesupähkinöillä. Luonnonvaraisena Intian vuoristoalueilla kasvava Sapindus mukorossi -puu kuuluu saippuamarjakasvien heimoon ja sen hedelmät ovat pieniä ja pyöreitä, nahkeapintaisia luumarjoja. Ne eivät nimityksestään huolimatta siis ole pähkinöitä, jolloin ne soveltuvat myös pähkinäallergikoille. Pesupähkinöitä ei voi syödä, mutta niiden kuoret sisältävät saponiinia – luonnollista puhdistusainetta. Niitä ja muita ekopyykinpesuaineita löydät ekokaupoista, niiden verkkokaupoista sekä Punnitse & Säästä -liikkeistä. Useassa kaupassa voit ostaa pesuainetta haluamasi määrän täyttöpulloon. Myös monista Maailmankaupoista voi ostaa Samu-pesupähkinöitä.

Ekopyykkäri annostelee pesuaineen oikein. Älä käytä liikaa pesuainetta äläkä liian vähän, jottet joutuisi pesemään pyykkiä uudestaan.

Ekopyykkäri kuivaa pyykin ulkona narulla milloin mahdollista, siis harvoin. Muulloin hän kuivaa narulla sisällä, siis useimmiten.

Kuva: Kati Hjerp

Maailmankauppojen Liiton edustajat vierailivat Samu-pesupähkinöiden alkulähteillä 2007. Himalyan Industries & Exports -yritys ostaa pesupähkinöitä Pohjois-Intiasta työllistäen satakunta ihmistä niiden keruussa ja pakkauksessa.

Ekopyykkäri välttää turhia pesuja. Jos tuote ei ole likainen, tuuleta se pesemisen sijaan. Tai kastele ja ripusta henkariin suoristumaan. Kaikkia tekstiilejä ei tarvitse silitää.

Ekopyykkäri ei hävitä pölypunkkeja pesemällä tekstiilejä vaan jättämällä ne kovaan pakkaseen noin vuorokaudeksi. Sitten vain ravistele tekstiilit ja ne ovat valmiita taas käytettäväksi.

Mia Hemming

Kuva: Kati Hjerp

shampoot hiusten hoitoaineet käsipesut vartaloshampoot kodin puhdistusaineet hajusteettomat

Ole hyvä

KOTIMAINEN JA LUONNONMUKAINEN PESUAINEPERHE

EKO-, LUONTO-, MAAILMAN- JA LUONTAISTUOTEKAUPOISTA!

TEE EKOTEKO
osta täyttöpalvelusta!

100%:sti EKO

Aukustiina ja Ole Hyvä ovat mukana valtakunnallisilla Reilun kaupan markkinoilla Ylivieskassa!

Aukustiina

LAPSIPERHEEN OMA EKOKAUPPA

puh. 044 532 7639   www.aukustiina.fi
info@aukustiina.fi

Ole hyvä luonnontuote oy, 05 215221, 045 1327 086, info@olehyvaluonnontuote.fi, www.olehyvaluonnontuote.fi

Valmistettu ympäri maailmaa

Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ovat jo satoja vuosia olleet kansainvälisiä. Uudempi ilmiö on kuitenkin tuotannon merkittävä osittuminen: raaka-aine prosessoidaan yhdessä paikassa, kudotaan kankaaksi toisessa ja värjätään, leikataan sekä ommellaan jopa kymmenissä muissa paikoissa eri puolilla maailmaa. Kehitys on johtanut siihen, että valmiin tuotteen alkuperämaata on mahdoton nimetä ja tuotanto-olosuhteita äärimmäisen vaikea valvoa.

Tuotannon siirtyminen kehittyviin maihin

Kansainvälisen työnjärjestön ILO:n mukaan suurimmat muutokset tekstiiliteollisuudessa tapahtuivat 1960-luvulla, jolloin Aasiaan alkoi nousta uusia tuotantokeskuksia. Monet näistä aloittivat vähemmän pääomaa vaativassa vaatetusteollisuudessa ja käyttivät saamiaan vientituloja oman tekstiilituotannon käynnistämiseen. Kehittyvien maiden osuus tekstiilimarkkinoilla kasvoi merkittävästi 1970-luvulla.

Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa tekstiili- ja vaatetusalan työpaikat vähenivät merkittävästi 1970–90-luvuilla, kun taas useissa kehittyvissä maissa alan työpaikat lisääntyivät vastaavasti. Suomessa tekstiiliteollisuus menetti 1980–1993 välisenä aikana noin 70 % työpaikoista, kun Kiinassa alan työllisyys kasvoi 100 %.

Työ muuttui osa- ja määräaikaiseksi sekä kotona tai pienissä pajoissa tehtäväksi, jolloin myös lapsityövoiman osuus kasvoi. Kansalais- ja ammattijärjestöjen sekä hallitusten painostuksesta alkoivat ylikansalliset yhtiöt luoda ”eettisiä koodistoja”, mutta alihankkijoiden viidakossa valvonta oli vaisua.

Kohtuuttomat työolot

Vaatetusala työllistää paljon nuoria naisia, jotka ovat muutaneet maaseudulta kaupunkiin työn perässä. Naiset ovat halpaa ja joustavaa työvoimaa – he saavat pienempää palkkaa, koska heitä ei usein nähdä perheen varsinaisina elättäjinä. Esimiesten harjoittama seksuaalinen häirintä kohdistuu myös useimmin naisiin.

Ammattijärjestöön liittymisen ei ole edelleenkaan kaikissa maissa mahdollista, eikä kukaan näin ollen valvo työntekijöiden etuja. Matalien palkkojen lisäksi jatkuvat ylityöt ja epäterveelliset työolosuhteet ovat edelleen arkipäivää vaatetusteollisuudessa.

Monet kansalais- ja ammattijärjestöt ovat puhuneet käsitteestä *living wage*, jonka voisi suomentaa kohtuulliseksi palkaksi – sellaiseksi, jolla tulee toimeen. Käsitteellä tarkoitetaan palkkaa ja työsuhde-etuja, jotka maksetaan korkeintaan 48 tunnin työvii-kosta ja riittävät työntekijän ja hänen perheensä perustarpeiden tyydyttämiseen. Siis asumiseen, ruokaan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen ja jotain voi ehkä jäädä myös taskun pohjalle. Koh-

tuulliseen palkkaan on kuitenkin vielä pitkä matka.

Alihankinta hävittää jäljet

Tämän päivän vaatetusteollisuus on globaali ja monimutkainen alihankintojen, ulkoistamisen ja ositetun työn vyyhti. Vaatetusala hallitsee kuitenkin yhä pienempi joukko suuria yrityksiä, mutta ketjun alapäässä tuottajien määrä on moninkertaistunut. Ostajia on vähän, mutta myyjiä paljon – tuottajat joutuvat siis kilpailemaan kiiwaasti toisiaan vastaan. Nopeasti muuttuva muoti aiheuttaa myös paineita tuotantoportaaseen: enemmän, nopeammin ja edullisemmin. Brändit ja jälleenmyyjät määrittelevät hinnan ja laadun, alihankkijoiden täytyy voida vastata vaatimuksiin.

2000-luvulla vaatteiden kuluttajahinnat ovat laskeneet, vaikka tuotantokustannukset ovat ainakin osin nousseet – kiristys tuntuu tuottajan palkkapussissa.

Yritykset harjoittavat pääasiassa jälleenmyyntiä ja varsinaisen tuotannon hoitavat lukuisat alihankkijat kuka missäkin – nykyisin suurimmaksi osaksi kehittyvissä maissa, joissa palkat ovat alhaiset ja vientiteollisuutta tuetaan esimerkiksi verohelpotuksin. Vaatteen matka kulkee niin monen toimijan kautta, että yritykset eivät usein tiedä miten ja missä lopullinen tuote on valmistettu.

Tuotanto on ulkoistettu, jotta yritykset saisivat leikattua kustannuksiaan. Myös väliporras, alihankkijoita koordinoivat yritykset, ovat kasvattaneet kassavirtaansa merkittävästi. Koska ne ovat kulut-

tajille näkymättömiä, niiden toimintaan ei kohdistu vaatimuksia.

Erityisesti vaatteiden ompeluvaihe on työvoimaintensiivistä, joten työ kannattaa tehdä siellä, missä työvoima on halpaa. Monen kehittyvän maan hallitus on perustanut ulkomaisia sijoittajia houkutellessaan vapaatuotanto-alueita, joilla toimivat yritykset saavat erityisvapauksia kuten verohelpotuksia tai poikkeuksia ay-lainsäädäntöön. Myös kansainvälisiin kauppasopimuksiin kuuluneet tullien alennukset, laivarahdin kulujen runsas puolittuminen 1980–90-luvuilla sekä lentorahti tekivät tuotannon siirtämisestä Etelään edullisempaa.

Siirtymä ei kuitenkaan ole poistanut kyseenalaisia työolosuhteita teollisuusmaista. Esimerkiksi USAssa ja Britanniassa teetettiin työtä kotityönä ja harmaan talouden piirissä Etelästä tulevilla siirtolaisilla.

Pienempi kate, pienempi palkka

Tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa on monta muuta mutkaa, joita tässä artikkelissa ei edes sivuttu. Oma lukunsa on esimerkiksi käytettyjen vaatteiden kauppa, joka on globaalilla tasolla pientä, mutta vaikuttaa merkittävästi yksittäisten maiden omaan teollisuuteen.

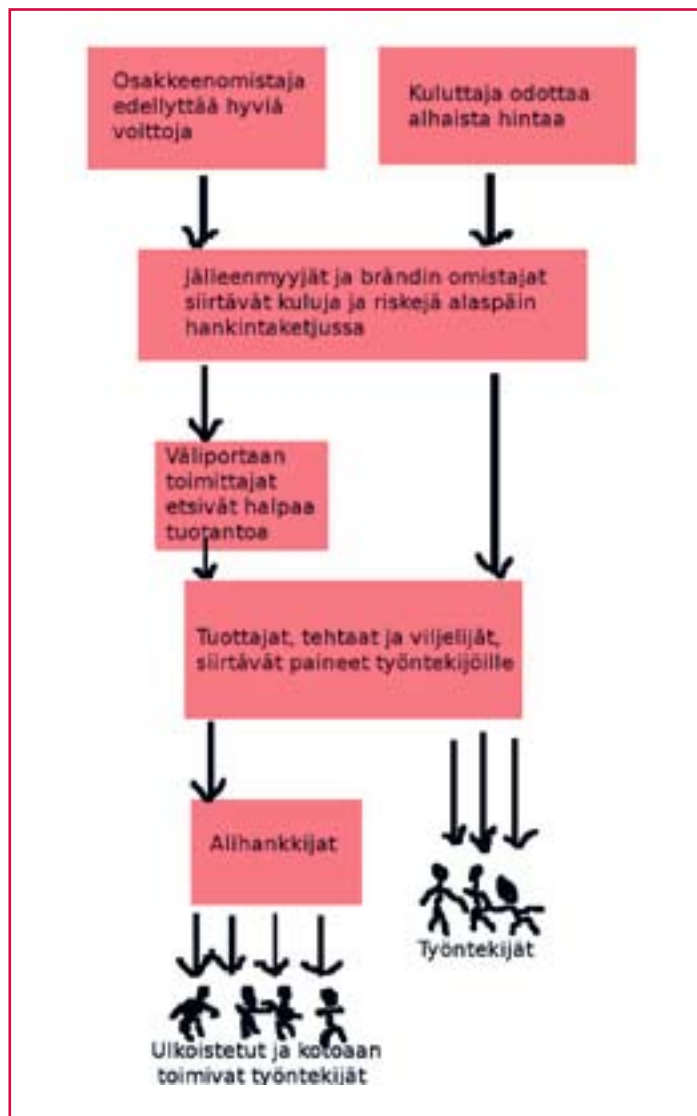
Yksi asia on kuitenkin yksinkertainen: jos kuluttajat vaativat alhaisempia hintoja, eivät yrityksen osakkeenomistajat pienennä omia osinkojaan. Jos kuluttaja jossain on kuningas, niin vaatekaupassa.

Anastasia Lapintie

Suosittelavaa lukemista aiheesta ovat mm. Finnwatchin raportti Vaatteita etelästä sekä Oxfamin Make Trade Fair -julkaisut.

Vieraile myös osoitteessa

www.fashioncheck.net
Sieltä löydät tietoa suurimpien kansainvälisten muotibrändien eettisestä ja epäeettisestä toiminnasta. Saat myös vinkkejä vaikuttamiseen ja voit tarkistaa tutun brändisi tilanteen. Listatuista Suomessa myydään mm. Intersportin, Lidl:n, Niken, Puman ja Triumphin tuotteita.

Tekstiiliteollisuuden hankintaketju yksinkertaistettuna

Lähde: Trading away our rights – women working in global supply chains. Oxfam 2004.

TILAA

Maailmankauppalehti

Reilun kaupan erikoislehti jo vuodesta 1984.

Kehitysmaiden arki ja työ. Ihmiset tuotteiden takana.

Tilaa lehti vuodeksi (4 nroa) maksamalla 10 € lehden tilille 800016-70928507. Kirjoita viestikenttään tilaajan nimi ja postitusosoite.

Nettitilaukset osoitteesta www.maailmankaupat.fi/lehti

repu-lute

Reilun kaupan puolesta ry

Reilun kaupan puolesta Repu ry edistää oikeudenmukaisempaa maailmankauppaa. www.repu.fi

Augusto Jaen opastaa amerikkalaisia espanjan kielen opiskelijoita Guabossa tammikuussa 2009.

Reilua turismia Ecuadorissa

El Guabon Reilun kaupan pienten banaanintuottajien järjestössä Asoguabossa on vuodesta 2006 lähtien ollut mahdollista tutustua Reiluun kauppaan, banaaninviljelyyn ja järjestön työhön reilun turismin projektin kautta. Turistit pääsevät tutustumaan banaanintuotantoon järjestön viljelijöiden pientiloille.

Ecuador vastaanottaa joka vuosi suurempia määriä turisteja, ja kasvava joukko heistä kiinnittää yhä enemmän huomiota siihen, että heidän käyttämänsä palvelut ovat kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia ja paikallista väestöä tukevia. El Guabossa turismissuunnan tavoitteena onkin antaa pienviljelijöille ja

heidän perheilleen mahdollisuus lisätuloihin turismin kautta.

Turistina lähelle paikallista arkea

Projektin päätuote on Banana Tour, puolen päivän mittainen vierailu järjestöön kuuluvan tuottajan tilalla. Siellä oppaaksi koulutettu viljelijä esittelee turisteille banaanin tuotantoprosessin eri vaiheet sekä kertoo niin Reilusta kaupasta, tuottajajärjestöstä kuin luomuviljelystäkin.

Turistit saavat myös itse osallistua prosessiin muun muassa leikkaamalla banaanitertun puusta ja työntämällä tertut pelloilta pakkausasemalle. Banana Tour pyritään aina järjestämään tilalla, jossa on sadonkorjuupäivä. Näin

vierailijat saavat todenmukaisen käsityksen siitä, millaista työnteko reilun kaupan banaanitilalla on.

Tavoitteena tulonlähteiden monipuolistaminen

Turismissuunnan tavoitteena on luoda lisätuloja tuottajille. Tämän lisäksi se pyrkii tukemaan yhteisöllistä kehitystä pienviljelijöiden keskuudessa vahvistamalla tuottajaryhmien organisaatiota. Järjestölle projektista syntyneet tulot ohjataan Promesalle, säätiölle, joka on vastuussa Reilun kaupan lisän käytöstä El Guabossa.

Vuosi sitten 13 järjestön viljelijää suoritti turistioppaan

peruskurssin. Heidän lisäksi suoraan hyötyä turismista ovat saaneet Banana Tourille lounaita valmistavat viljelijöiden vaimot sekä käsitöitä turisteille myyvät maaseudun naisryhmät. ”Banana Tour tukee myös koko alueen turismia, ja teemme yhteistyötä alueen muiden turismitoimijoiden kanssa”, sanoo Marco Valle.

Banaanitilalla vierailun lisäksi turistit voivat vierailla Puerto Bolívarin satamassa, Reilun kaupan lisällä tuetuissa terveyspisteissä sekä kehitysvammaisten koulussa ja lähellä Guaboa sijaitsevilla vesiputouksilla.

Hallittua kasvua

Viime vuonna El Guabossa kävi yli 400 turistia, ja tavoitteena on

tuplat heidän määränsä tänä vuonna. Samalla haasteena on ulottaa projektin hyödyt useammille tuottajille sekä yhteisöihin laajemmaltikin. Tällä hetkellä projektin kanssa on tekemisissä vain murto-osa järjestön lähes 500 tuottajasta, joista moni ei edes tiedä projektin olemassaolosta.

Varsinkin jos projekti kasvaa suunnitelmien mukaisesti, järjestön on varmistettava turismin ekologinen ja sosiaalinen kestävyys sekä pyrittävä tarjoamaan uusia palveluja turisteille. ”Lähivuosina projektiin on tarkoitus sisällyttää ainakin majoitusmahdollisuus tuottajien kotona sekä laajentaa oheistuotteiden myyntiä”, visioi Marco Valle.

Reilua matkailua

Turismille ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyjä reilun matkailun kriteereitä eivätkä matkailupalvelut ole Reilun kaupan merkkituotteita. Reilun kaupan kattojärjestö FLO on selvittänyt mahdollisuutta ottaa matkailu osaksi Reilun kaupan järjestelmää, mutta tämä tuskin toteutuu lähitulevaisuudessa.

Reilulla matkailulla tarkoitetaan matkailua, joka esimerkiksi pyrkii ottamaan kohdemaan ihmiset ja ympäristön huomioon sekä jättämään matkailun taloudelliset hyödyt paikallisille ihmisille.

Nykyisellään valtavirran turismia hallitsevat suuret länsimaiset yritykset, ja suuri osa matkailijoiden rahoista palautuukin takaisin länsimaihin. Arvioiden mukaan vain 10–40 % turismituloista jää paikallisille asukkaille.

Turismi voi myös tuhota paikallisia elinkeinoja ja luoda vain harvoja työpaikkoja tuhoamiensa tilalle. Turisti saattaa kuluttaa kymmenen kertaa paikallisen asukkaan käyttämän vesimäärän.

Kiinnostus kestävään ja reiluun matkailuun on kasvussa turistin keskuudessa. Moni Reilun kaupan tuottajayhteisö tarjoaa tai on kiinnostunut tarjoamaan sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä matkailupalveluita.

Lisätietoa:

Heidi Kalmari ja Kati Kelola: Vastuullisen matkailijan käsikirja.
Lassi Salvi ja Antti Rautiainen: Kuluta harkiten. Vastuullisen kuluttajan opas.
Reilun matkailun yhdistys: www.reilumatkailu.fi

että vuoteen 2011 mennessä projekti seisoo taloudellisesti omilla jaloillaan pystyen tukemaan yhä enemmän paikallisia viljelijöitä ja yhteisöjä antamalla mahdollisuuden tulonlähteiden monipuolistamiseen.

Teksti ja kuvat: Walteri Katajamäki

Kirjoittaja on juuri palannut Suomeen vietettyään 6 kuukautta Asoguabon järjestön vapaaehtoisena työntekijänä. Hänen pääasiallisena tehtävänään järjestössä oli turismin projektin edistäminen.

Quitolaiset turismin opiskelijat tutustuvat Puerto Bolívarin satamaan, josta banaanien matka Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin alkaa.

Banaanisadon korjuuta el Guabossa.

Kohti reilumpaa matkailua

Tulevaisuudessa kasvava osa matkailijoista haluaa tukea paikallisten ihmisten toimeentuloa tutustuessaan matkakohteensa arkielämään. Jotta matkailusta voisi tulla reilumpaa, on pystyttävä yhdistämään sen taloudelliset, sosiaaliset sekä ympäristönäkökulmat niin, että matkailun negatiiviset vaikutukset paikallisiin ihmisiin minimoidaan ja hyödyt maksimoidaan.

El Guabossa on pyritty ottamaan tämä huomioon projektia

suunniteltaessa. Mahdollisimman suuri osa tuloista ohjataan suoraan mukana oleville viljelijöille ja heidän perheenjäsenilleen. Toistaiseksi turismin projekti ei

tule toimeen omilla tuloillaan, vaan se on saanut rahoitusta niin Asoguabolta kuin hollantilaiselta reiluun turismiin keskittyvältä järjestöltäkin. Tarkoituksena on,

Halvan suklaan kallis hinta

Suomalaiset suklaan valmistajat eivät pysty takaamaan käyttämänsä raaka-aineen alkuperää. Myös meidän suomalaisten syömän suklaan taustalla saattaa olla lapsi- tai pakkotyön käyttöä. Suklaan tuotannossa on yleistä, että ketjun alkupäässä työtä tehdään jopa nälkäpalkalla.

Suklaan tuotanto-olosuhteista nousi pääsiäisen edellä kohu ruotsalaisen median ryhdyttyä kyselemään oman maansa suurilta suklaayrityksiltä, mistä ne hankivat raaka-aineensa. Keskustelu sai alkunsa Swedwatchin tuoreesta raportista. Swedwatch on ruotsalainen tutkimusorganisaatio, joka seuraa, ottavatko ruotsalaiset ja Ruotsiin sidoksissa olevat yritykset huomioon ympäristön ja ihmisoikeudet toiminnassaan ulkomailla. Swedwatchin sisarjärjestö Suomesa on Finnwatch.

Alhainen hinta, kehnot työolot

Swedwatch julkaisi vuonna 2006 aiemman raportin, jossa käsiteltiin työolosuhteita suklaan tuotanto-prosessin alkupäässä Ghanassa ja Norsunluurannikolla. Työoloja luonnehditaan raportissa epäinhimillisiksi. Työstä maksetaan nälkäpalkkaa eikä työntekijöillä ole työsopimuksia. Vaarallisia torjunta-aineita käytetään ilman suojavarusteita tai tarvittavaa koulutusta niiden turvallisesta

käytöstä. Tämä on johtanut kroonisiin myrkytyksiin.

Lapsi- ja pakkotyövoimaa sekä ihmiskauppaa esiintyy sekä Norsunluurannikon että Ghanan kaakaoviljelmillä. Lapset ja nuoret joutuvat työskentelemään yhtä kovissa työoloissa kuin aikuisetkin. Joissakin tapauksissa työntekijä on saanut palkan vasta vuoden kuluttua työn aloittamisesta, mitä voidaan pitää yhtenä pakkotyön muotona.

Syy puistattaville työolosuhteille on kaakaosta saatava liian alhainen hinta. Kaakaopapujen hinta on pudonnut dramaattisesti 1980-luvulta lähtien. Niistä maksetaan pahimmillaan vain neljännes 20 vuotta sitten maksetusta hinnasta. Selviytyäkseen viljelijät ovat polkeneet palkat niin alas kuin mahdollista.

Yritykset eivät valvo

Vuoden 2006 raportti osoitti, että Ruotsin markkinoiden suurimmat suklaayritykset Cloetta Fazer, Kraft Food ja Nestlé eivät

pystyneet takaamaan, että niiden käyttämä raaka-aine olisi tuotettu ilman lapsi- ja pakkotyövoimaa. Huhtikuun 2009 alussa ilmestynyt, julkisen kohun nostattanut seurantaraportti kertoo, että nämä suuret yritykset eivät edelleenkään pysty tähän.

Yritykset ovat tehneet joitakin parannuksia, mutta yksikään niistä ei tee omia tarkastuksia suklaaviljelmillä. Kullakin on yrityksen omat eettiset säännöt (ns. code of conduct), mutta niiden toteutusta ei valvota mitenkään. Kansainvälinen suklaateollisuus pyrkii luomaan alan yhteisen valvontajärjestelmän (International Cocoa Initiative ICI), mutta järjestelmän käyttöönotto on tällä hetkellä lähes neljä vuotta myöhässä alkuperäisestä tavoitteestaan.

Swedwatchin mukaan valvonta Ghanassa olisi täysin mahdollista toteuttaa. Sisäisten levottomuuksien repimällä Norsunluurannikolla valvonta olisi vaikeampaa, mutta sielläkin suklaayritysten tulisi toimia aktiivisemmin inhimillisten työolojen varmistamiseksi.

Ruotsissa käynnistynyt keskustelu sai suomalaisen median kysymään suomalaisilta yrityksiltä, millaisista työoloista niiden raaka-aine on peräisin. Tulokset olivat samat kuin naapurimaassa: Fazer ja Panda eivät puuttuvan valvonnan vuoksi pysty takaamaan kuluttajille, että niiden suklaan alkuperä olisi eettisesti ongelmaton.

Teksti: Anna Saipio
Kuva: Reilun kaupan edistämisyhdistys/Didier Gentilhomme

Anna palautetta yrityksille

Suomen suklaamarkkinoiden suurimmilla yrityksillä Fazerilla ja Pandalla ei kummallakaan ole vielä valikoimissaan Reilun kaupan suklaata. Kerro yrityksille mielipiteesi ja toivo heidän siirtyvän käyttämään edes pieneltä osin Reilun kaupan sertifioitua raaka-ainetta.

www.fazermakeiset.fi/fi/Kontakt/Kontaktformular.aspx
www.panda.fi/palaute.php

Reilun kaupan kaakaopapujen kuivausta Ecuadorissa.

Pohdinnasta tulokselliseksi toiminnaksi

”Juuri nyt on hienoa olla mukana Repun toiminnassa, kun Reilu kauppa ottaa niin suuria harppauksia ainakin täällä Tampereella”, tuumaa nykyisin Tampereella vaikuttava, joensuulaistaustainen Antti Kylänpää, Repun varapuheenjohtaja ja Tampereen ryhmän ryhmäkoordinaattori.

”Kai se kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin kasvoi siitä, kun oli tehtävä valinta armeijan ja siviilipalveluksen välillä. Aloin

pohtia, missä oloissa, jos missään, on oikeutettua käyttää asevoimaa.” Myös Antin kotona yhteiskunnalliset asiat olivat usein esillä kahvipöytäkeskusteluissa, ja Antin isä on ollut Joensuun kaupunginvaltuutettuna.

Antti päätyi valitsemaan sivarin, jonka hän suoritti Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen laboratoriossa. Sivarin jälkeen hän pääsi Tampereen yliopistoon opiskelemaan kansainvälistä politiikkaa. Tällä hetkellä päättymässä on neljäs opiskeluvuosi. Syksyllä

Antti lähtee vaihtoon Berliiniin.

Järjestötoiminnan Duracel-pupu?

”Repuun lähdin mukaan heti opintoja aloittaessani. Järjestötoiminta on tehokas keino kanavoida maailmantuskaa toiminnaksi, jolla on vaikutusta” pohtii Antti. Repun lisäksi hän vaikuttaa myös Luonto-Liitossa. ”Kävin tutustumassa useammankin järjestön toimintaan, ja Repu vaan tuntui eniten omalta jutulta. Luonto-

Liittoon päädyin, koska eräässä kesä tapahtumassa muutama vuosi sitten ainoa vapaa istumapaikka oli erään luontoliittolaisen vieressä.”

Antti on toiminut Tampereen paikallisryhmän koordinaattorina jo lähes kolme vuotta. Repun hallituksessa hän on toista kertaa. Luonto-Liitossa hän on ollut paljattuna piirityöntekijänä yhden syksyn sekä tehnyt kouluvierailuja ja järjestänyt tapahtumia vapaaehtoisena. Myös ylioppilaskunta Tamyssä Antti on tehnyt kehitysyhteistyöhön liittyviä projektitehtäviä.

Todella aktiivisen järjestötoiminnan ohella Antti on ehtinyt myös opiskella kiitettävästi: opintojensa varaan, ja sivuaineita riittää julkisoikeudesta matematiikkaan. Antilla on myös ”normaaleja harrastuksia”: aikaa riittää teatterissa ja elokuvissa käyntiin, lukemiseen sekä pyöräilyyn. Montako tuntia tämän ihmisen vuorokaudessa on?

Reilua meininkiä Tampereella

Kun Tampereesta tuli Reilun kaupan kaupunki viime vuonna, Antti valittiin Reilu Tampere

-kannatustyöryhmään, jossa on edustajat kaupungilta ja muista sidosryhmistä. Arvonimen saamisessa Repun paikallisryhmällä oli merkittävä rooli.

”Tampereen Ilveksen naisten jalkapallojoukkue pelaa tällä kaudella Reilun kaupan jalkapalloilla Reilun kaupan kaupungin logot peliasuissaan. Tampereen yliopistosta on todennäköisesti tulossa Suomen ensimmäinen Reilu korkeakoulu: jo 17 laitosta 24:stä ja viisi tiedekuntaa kuudesta ovat ilmaisseet kiinnostuksensa siirtäjä Reilun kaupan kahviin ja teehen sekä tukensa Reilu korkeakoulu-kampanjalle. Yhä uudet yritykset ja muut tahot kaupungissamme ovat kiinnostuneet Reilun kaupan edistämisestä”, iloitsee Antti.

Eipä olekaan ihme, että Antti nimeää Repussa toimimisen parhaaksi puoleksi sen, että toiminta synnyttää tuloksia. ”Reilu kauppa sisältää ainakin yhden vastauksen esittämäänsä kritiikkiin: kehitysmaiden tuottajien heikkoa asemaa voi parantaa Reilun kaupan avulla. Reilun kaupan vaikutukset ulottuvat järjestelmää laajemmalle, sillä se herättää kysymyksen muidenkin tuotteiden alkuperästä ja tuotanto-oloista.”

**Teksti: Anna Saipio
Kuva: Antti Kylänpää**

Reilun kaupan uutisia – Repussa tapahtuu

**OSALLISTU
JÄSENKYSELYYN
OSOITTEESSA
www.repu.fi/jaskenkys**

Reilun kaupan puolesta Repu ry järjestää jäsenkyselyn kehittääkseen toimintaansa.

Kerro mihin asioihin ja millä tavalla juuri sinä haluat vaikuttaa.

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Reilun kaupan tuotepalkinto.

OLETKO JO SÄHKÖ- POSTILISTALLA?

Pyrimme osaltamme vähentämään paperin käyttöä. Ilmoita sähköpostiosoitteesi osoitteeseen heta@repu.fi niin saat tärkeiden tapahtumien tiedot jatkossa sähköisesti.

Reiluttajille oma logo ja nettisivut

Repun uusi koulutushanke sai nimekseen Reiluttaja – Reilu kuluttaja. Hanke on saanut oman logon ja nettisivut. Projektista saa lisätietoa ja syksyn Reiluttaja-koulutukseen voi hakea osoitteesta: www.reiluttaja.fi

Muistutus: Toimisto on muuttanut

Uusi osoite on Töölöntorinkatu 2b, 00260 Helsinki. Kaikki puhelinnumerot ja sähköposti-osoitteet säilyvät ennallaan.

Åbo Akademis Studentkår jobbar för ett rättvisare universitet

I år finns alla förutsättning för att göra Åbo Akademi till ett rättvisemärkt universitet, anser Åbo Akademis Studentkårs biståndansvarige Linda Bäckman och miljöansvarige Elias Vartio. Bägge styrelsemedlemmarna sitter också i miljö- och biståndsutskottet som är exceptionellt stort, aktivt och engagerat i år. Bäckman själv fungerar som ordförande för utskottet.

ÅAS har sedan 2007 jobbat för skapandet av ett rättvisemärkt universitet och i år finns denna ambition även skrivits ner i verksamhetsplanen. För tillfället har bl.a. kårkansliet helt övergått till rättvisemärkt kaffe och te, men mycket återstår ännu för att uppfylla kriterierna för ett rättvisemärktuniversitet.

ÅAS jobbar för tillfället för att rättvisemärktkaffe och te skall serveras på så väl studentcaféerna, specialföreningar och egna möten. Tanken är att ÅAS genom sitt agerande skall göra det väldigt lätt för universitet Åbo Akademi att väljades den rättvisemärkta vägen, då tiden är inne.

Onko sinun euro- ehdokkaasi jo reilu?

Europarlamentti on antanut Reilua kauppaa tukevat päätöslauselmat vuosina 2006 ja 1998. Tuoreemmassa niistä parlamentti on myös kehottanut julkisia hankkijoita sisällyttämään reilun kaupan kriteerit hankintoihinsa.

Uusi europarlamentti valitaan vaaleilla 7.6.2009. Eurooppalaisten reilun kaupan järjestöjen vaikuttamistoimintaa (”lobbausta”) EU-tasolla koordinoiva Fairtrade Advocacy Office on käynnistänyt kampanjan, jolla pyritään sitouttamaan euroaaliehdokkaat tukemaan Reilua kauppaa.

Mikäli valituksi tulee Reiluun kauppaan myönteisesti suhtautuva parlamentti, sen päätöslauselmilla ja julkilausumilla voi olla suuri merkitys Reilulle kaupalle EU:ssa, sillä parlamentti päättää EU-lainsäädännöstä ja budjetista yhdessä jäsenmaiden ministerien kanssa.

Pyydä europarlamenttiehdokastasi allekirjoittamaan lupaus toimia Reilun kaupan sekä Etelän köyhien tuottajien ja työntekijöiden puolesta europarlamentissa.

www.fairtrade-advocacy.org_ja_vasemmalta_palkki_Fair_Trade_EP_Pledge

Uutiset kokosi Anna Saipio

Muistathan vedota reilumpien kännyköiden puolesta, jos et ole sitä jo tehnyt! www.makeitfair.fi/vetoomus

Reilun kaupan markkinoiden vieraana Brittiläisen imperiumin jäsen *Jacky Bonney*

Tänä vuonna reilun kaupan markkinoilla on tuottajavieraana Jacqueline (Jacky) J. Bonney. Bonney on intialaisen MESHin (Maximising Employment to Serve the Handicapped) toiminnanjohtaja. MESH on kansalaisjärjestö, joka pyrkii edistämään vammaisten ja lepraa sairastaneiden osallisuutta yhteiskunnassa.

”Olen 54-vuotias britti, vaikka lapsuuteni asuin Maltalla ja Saksassa. Lukion kävin Englannissa ja kouluttauduin sairaanhoitajaksi valmistuen 19-vuotiaana. Työskentelin yliopistollisessa sairaalassa puoli vuotta ja samalla järjestelin muuttoa Intiaan työhön Pelastusarmeijan Andra Pradeshissa sijaitsevaan leprasairaiden sairaalaan”, Bonney muistelee.

Ensimmäisen vuoden ajan Bonneyn työtovereita olivat Intian Pelastusarmeijan henkilökunta, kunnes seuraan liittyi toinen brittiläinen sairaanhoitaja. Jo ensimmäisen vuoden aikana Bonney tutustui potilaisiin, muun muassa eräästä Jawaharlal -nimisestä miehestä tuli hänen hyvä ystävänsä. Jawaharlal löysi vaimonsa leprapotilaiden parista ja he muuttivat yhdessä Bonneyn kanssa Bethanyn lepraa sairastavien ja sairastaneiden yhteisöön. Pari sai kaksi lasta, jolloin ”perheestä” tuli viisihenkinen. He asuivat Bethanyssa vuodesta 1981 vuoteen 1995.

Bonneyn aikana Bethany laajeni

”Työskentelin aluksi sairaanhoitajana Bethanyn pienessä leprasairaiden sairaalassa. Muutaman vuoden päästä työnkuvani laajeni ja jonkin ajan kuluttua siirryin hallinnon puolelle. Ryhdyin johtamaan sosiaalityötä ja kuntouttavaa toimintaa yhteisön runsaalle 300 perheelle”, Jacky Bonney kertoo.

Bonneyn aikana Bethanyssa laajennettiin kutomatoimin-

taa sekä aloitettiin monia muita työllistämistoimia.

”Kutominen on kestänyt aikaa”

Bonneyn aikana myös rakennettiin runsas 300 taloa yhteisön jäsenille hallituksen ja ulkomailta saatujen lahjoitusten turvin. Bethanyssa toimi koulu, päiväkot, sairaala sekä pyritettiin tukiohjelmalla korkeampaan koulutukseen haluaville ja ikääntyneiden hoivaohjelmaa.

”Bethanysta tuli Etelä-Intian tuottajien järjestön (SIPA) jäsen

ja olin aktiivinen sen johtokunnassa monen vuoden ajan. Siinä roolissa osallistuin kansainvälisen reilun kaupan järjestöjen verkoston (WFTO) Filippiinien sekä Irlannin konferensseihin ja autoin laatimaan Reilun kaupan kriteerit, jotka sitten esiteltiin WFTOille.”

”Rakastan työtäni”

Jacky Bonney lähti Bethanysta töihin MESHiin. Hän koki kokemuksensa kuntouttavasta toiminnasta tulevan siellä vielä useamman käsityöläisryhmän ulottuville. Hän muutti aiemmin

mainitun perheen kanssa, lapset olivat jo kouluttautuneita aikuisia. ”Omaa” perhettä Bonney ei ole perustanut.

”Rakastan työtäni. Olen onnistunut laajentamaan kaupan vähittäismyymäläksi, avaamaan toisen Hyderabadin, johtamaan useita muotoilun ja tuotekehittelyn projekteja ruotsalaisen avustusjärjestö IM-SOIRin lahjoituksella sekä nyt meillä on myös designstudio. Lisäksi pyritämme Reilu palkka -ohjelmaa: tutustumme käsityöläistuottajamme the World of Good -kehitysjärjestön kehittämään Reilu palkka -työkaluun (Fair Wage Guide)”, Bonney selvittää.

Brittiläisen imperiumin ritarikunta on myöntänyt Bonneyle Brittiläisen imperiumin jäsen -arvonimen (Member of the British Empire, MBE) työstään leprahoidon eteen Etelä-Intiassa.

Puuvillan tanssi

”Olipa kerran nainen, joka löysi siemenen. Se iti ja siitä kasvoi valkea kauneus...”

Kalajokinen tanssiopiskelija Edla Puoskari astuu reilun kaupan markkinoiden lavalle ja kertoo tanssin keinoin puuvillatekstiilin tarinan siemenestä kukaksi, langaksi ja lopulta kankaaksi. Performanssin juontaja sanallistaa käsityön tarinan, ja markkinoiden asiantuntijavieras Jacky Bonney kertoo intialaisen reilun kaupan tuottajayhteisön Bethanyn Colonyn tarinaa sanoin ja kuvin.

Reilun Kaupan Markkinat

"Vaatteet ja aatteet"

Ylivieskan Liikuntakeskuksessa

15.-16.5.2009

pe klo 12-18 ja la klo 10-16

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

**Vapaa
Pääsy!**

Näytteilleasettajat:

Maaillmankauppoja
Muita Reilun kaupan toimijoita
Kehityksmaateemojen parissa toimivia tahoja
Oulun eteläisen alueen paikallisia käsityöläisiä
Paikallisia oppilaitoksia

Ruoka ja Juoma

Markkinapaikalla myynnissä herkullista kasvisruokaa.
Reilun kaupan kahvia pääset maistelevaan
Liikuntakeskuksen kahvila Messissä.

Lapsille

Lapsille rakennetaan Reilun kaupan markkinoille Liikuntakeskukseen lastenpiste.
Askartelun ohjaamisesta ja leikittämisestä vastaavat
Ylivieskan ammattiopiston lähihoitajaopiskelijat.
Markkinoilla voi myös testata potkujen tarkkuutta jalkapalloseinän avulla.
Potkijoiden kesken arvotaan markkinoiden päätteeksi Reilun kaupan jalkapallo.
Lisäksi molempina markkinapäivinä klo 14 Liikuntakeskuksen näyttämöllä esiintyy
Törkypeikot, joka tarjoaa hauskan musiikkishown lapsille ja lapsenmielisille.

Ylivieskan Liikuntakeskuksessa
perjantaina 15. toukokuuta, 2009

12.00 Fanfaari /Teippiukko,

Bethany Colony ja Juuttiputiikki
/Jacqueline J. Bonney ja toiminnanjohtaja Kati Hjern

12.45 Reilu kunta/kaupunki -kampanjan avaustilaisuus
/toiminnanjohtaja Heta Niemi, Repu ry

13.00 Paneelikeskustelu paikallispoliitikoille:
kuntien ja kaupunkien hankintojen eettisyys

13.30 Reilu muotinäytös

14.00 Törkypeikot,
hauska musiikkishow lapsille ja lapsenmielisille

15.00 Teatterimonologi "Testamentti"
/Maire Takalo

15.15 Repu ry /toiminnanjohtaja Heta Niemi

15.30 Jooganäytös

16.00 Gene Roe

16.30 Maailmankauppojen liitto ry
/puheenjohtaja Laura Hokkanen

16.45 Rauskin kuoro

17.00 BadmePro- kansanmusiikkia meiltä ja muualta,
Haapavedeltä ja kauempaa!

18.00 Ohjelma loppuu Liikuntakeskuksessa

Ylivieskan Liikuntakeskuksessa
Lauantaina 16. toukokuuta, 2009

10.00 Liikuntakeskuksen ovet avautuvat,

Maailmankauppojen liitto ry
/puheenjohtaja Laura Hokkanen

10.30 Jooganäytös

11.00 Tuottajavieras Jacqueline J. Bonney
ja tanssija Edla Puoskari

12.00 Nyrjähdys, kansanmusiikkia

13.00 Reilu muotinäytös

13.45 Teatterimonologi "Testamentti" /Maire Takalo

14.00 Törkypeikot,
hauska musiikkishow lapsille ja lapsenmielisille

15.00 Maailmankauppojen liitto ry
/puheenjohtaja Laura Hokkanen

15.30 Rappäri Stilisti alias Sami Soininen

16.00 Markkinat päättyvät

Valokuvat | Kati Hjern

www.reilutmarkkinat.net

NÄIN SYNTYY...

Valmiista tuotteesta raaka-aineeksi ja takaisin

Maailmankauppalehdessä on aiemmin ilmestynyt Näin syntyy... -palsta, joka on kertonut reilun kaupan käsitöiden syntyprosessista. Tällä kertaa tutustumme tuotteeseen, joka on lähtiessään valmis, mutta kuluttajalle saapuessaan raaka-aine – nimittäin pakkakangaseen. Bangladeshilainen Thanapara-järjestö ostaa puuvillan raaka-aineena muualta, mutta kehrää, kutoo ja värjää sen itse valmiiksi kankaaksi. Kankaasta työstetään Thanaparassa erilaisia vaatteita ja tekstiilejä, mutta yksi myytävä tuote on myös itse kangas.

Pirkko Hansén-Haug on oululainen käsityöryhtäjä ja viiden lapsen äiti. Vaatetusalan artesaani ja kaavoittajakisälli valmistaa käsityönä värikkäitä lasten ja naisten vaatteita sekä asusteita. Materiaalina hän käyttää mahdollisimman paljon kierrätyskankaita, mutta myös luomupuuvillaa ja reilun kaupan puuvillaa. Kesän uusia tuotteita on suunnitteilla bangladeshilaisen reilun kaupan tuottajayhteisön Thanaparan raitapuuvillasta.

– Kierrätyskangas on materiaalina kiehtova. Sillä on oma tarinansa ja elämänsä. On jännittävä miettiä kirpputoreja kierrellessä esimerkiksi, mitä vanhasta sängynpeitteestä voisi tehdä. Myös eri materiaalien ja kuosien yhdistely on kiehtovaa, kuin palapelin tekemistä, Hansén-Haug pohtii.

– Vasta valmiista tuotteesta näkee, millainen kokonaisuudesta tuli ja usein se on myös tekijälle iloinen yllätys. Käyttämässäni materiaaleissa on tärkeää niiden ekologisuus ja eettisyys. Kirpputorit ja erityisesti niiden energiaroska-

astiat pursuavat käyttökelpoista materiaalia.

– Haluan valmistaa hyväntuulisia vaatteita ja asusteita. Mielestäni siihen kuuluu myös ajatus siitä, että tuotteissa käytetty kangas on vastuullisesti valittu. Kierrätyskankaat löytyvät läheltä ja ne ovat jo olemassa, eikä niitä ole valmistettu tuotteitani varten. Reilun kaupan kankaiden kutojat saavat työstään reilun palkan ja heidän työolonsa ovat valvotut, Pirkko Hansén-Haug taustoittaa. – Luomupuuvillaa viljellään ympäristöä kunnioittaen ja siitä huolta pitäen. Uutena ostamani kankaat olen valinnut niiden kestävyys ja hyvälaatuisuuden perusteella. Mielelläni käyttäisin kierrätyskankaiden rinnalla iloisen värisiä reilunkaupan luomupuuvillakankaita, mutta ne tuntuvat olevan kiven alla.

Reilu kauppa tuli Hansén-Haugille tutuksi jo nuorena Maailmankaupassa suoritetun vapaaehtoistyön kautta. Myöhemmin hän on suunnitellut Swallows Handicraftsille kaksi seinälokerikkoa ja kaavoittanut Thanaparan maahantuoja Maailmankauppa-

Juuttiputiikille naisten kesävaatteita. Vaatteiden kankaat kudottiin ja ommeltiin Thanaparassa.

Etsiessään reilun kaupan kankaita tuotantoonsa Hansén-Haug muisti Thanaparan raitakankaat. Pakkakangasta on ollut Maailmankaupoissa harvakseltaan myynnissä, mutta nyt täksi kevääksi Thanaparasta niitä on tilattu kolmea kuosia: vihreä-, ruskea- ja lilavoittoinen raitakangas. – Kankaat ovat ihanan ohuita ja vilpoi-

sia. Lisäksi olemme hankkineet käsin kookoksesta valmistettuja pyöreitä, neliön, kolmion ja soikean muotoisia nappeja, kertoo Juuttiputiikin toiminnanjohtaja Kati Hjerp. – Thanapara tarjoaa kylän naisille mahdollisuuden työllistyä ja kasvattaa lapsensa omassa kotikylässä sen sijaan, että lähtisivät vaikka tehdastöihin suuriin kaupunkeihin. Elämä kylässä on turvallista, koska suku on lähellä ja työnantaja tukee yhteisöä monin tavoin pyrkien parantamaan kyläläisten elinolosuhteita. Koulutusmahdollisuudet ovat hyvät jopa 30 km päässä sijaitsevaan Rajshahin yliopistoon asti. Oma vaikutelmani Thanaparasta on hyvin idyllinen: kylä on

siisti ja rauhallinen paikka elää.

– Thanaparan kankaat ovat vahvaa, hyvälaatuista puuvillaa ja ne ovat ihanan värikkäitä. Maksan mielelläni kankaista kunnan hinnan, kun tiedän kankaiden kutojien saavan hinnasta ansaitsemansa osuuden, toteaa Pirkko Hansén-Haug. – Kangas on sopivan ohutta käytettäväksi kesävaatteissa. Kankaista olen suunnitellut valmistavani lasten housuja ja shortseja sekä lierihattuja ja lippiksiä. Varmasti muitakin käyttötarkoituksia kankailla löytyy, kunhan saan kangaspaket käsiini!

Pirkko Hansén-Haugin kertomuksesta muokannut Maailmankauppalehden toimitus

**Kankaita maahantuo
Maailmankauppa Juuttiputiikki
www.juuttiputiikki.fi**

**Pirkko Hansén-Haugin yritys on
<http://www.ukukunaks.fi/>**

MAAILMAN REILUN KAUPAN PÄIVÄ JO KAHDEKSATTA KERTAA

Reilun kaupan päivä otettiin käyttöön Maailman reilun kaupan yhdistyksen (WFTO) toimesta Tansanian Arushassa vuonna 2001. Päivän tarkoitus on lisätä eri puolilla maailmaa tietoa reilusta kaupasta. Päivän juuria ulottuu myös Pohjois-Eurooppaan ja sen Maailmankauppojen NEWS!-verkostoon (Network of European Worldshops).

Maailman reilun kaupan päivä on kasvanut ympäri maailmaa vietettäväksi lukuisien tapahtumien festivaaliksi. Sitä vietetään aina toukokuun toisena lauantaina, nyt seitsemässäkymmenessä maassa. On

ollut muun muassa Reilun kaupan aamiaisia, puheita, esityksiä, muotinäytöksiä, karnevaaleja, mielenosoituksia ja protesteja. Tavoitteena on ollut edistää reilua kauppaa sekä kestävää sosio-ekologista politiikkaa. Päivän aikana tuodaan esille erityisesti marginaaliryhmien reilun kaupan tuotteita.

Maailman reilun kaupan päivä 2009 on iso päivä planeetallemme. Se keskittää maailman huomion siihen, miten tärkeää on toteuttaa reilua kauppaa miljoonien tuottajien kanssa, jotka ovat ekologisia kumppaneitamme. Ilmastomuutos pahentaa köyhyyttä: reilu kauppa voi vaikuttaa

molempiin. Perinteinen ajattelu on tuonut meidät tänne, missä olemme. Nyt on aika muuttua. Jos emme toimi, ja toimi nyt, emme voi olettaa kenenkään muun toimivan puolestamme tai luovan maailmaa, jossa jälkikasvumme voivat elää tulevaisuudessakin.

Tänä vuonna päivässä ovat mukana muun muassa Paul McCartney, Annie Lennox ja arkipiispa Desmond Tutu. ”Maailman reilun kaupan päivä on loistava idea. Reilu kauppa on tärkeää miljoonille ihmisille, jotka tekevät työtä ja kamppailevat selviytymisestä joka päivä. Siinä on kyse oikeudenmukaisuudesta ja ihmisoikeuksista”, kommentoi Sir McCartney.

Kuka tahansa voi viettää Maailman reilun kaupan päivää - perheet, koulut, opiskelijat, yritykset, kaikki halukkaat. Suuret organisaatiot tai yritykset voivat järjestää isomman tapahtuman, performanssin tai puhetilaisuuden. Mutta erityisesti yksittäiset ihmiset voivat tehdä jotain merkityksellistä kutsumalla pari ystäväänsä Reilun kaupan aamukahville tai järjestämällä keskustelutilaisuuden vaikka koulussa tai harrastusporukassa.

Maailman reilun kaupan tapahtuma voi olla jotain niin yksinkertaista kuin reilun kaupan tuotteiden ostaminen tai niiden kysymistä paikalliselta kauppial-

ta. Ja sen voi tehdä milloin vain.

Tänä vuonna päivän kantava teema on rummutus, joka on osa kaikkien kansojen musiikillista kulttuuria. Yksi henkilö aloittaa rummutuksen aamun sarastaessa Uusi-Seelannissa. Sieltä rummutus laajenee koko maapallolle, kaikenlaisiin kulttuureihin afrikkalaisista kylistä islantilaisiin kaupunkeihin, aasialaisista suurkaupungeista amerikkalaisille maataloille, kunnes loppuu päivän laskiessa Samoassa.

Toimittanut Mika-Petri Lauronen

Lisää tietoa Maailman reilun kaupan päivästä saa osoitteesta <http://www.worldfairtradeday09.org/>.

BEAT POVERTY
BEAT CLIMATE CHANGE
BEAT FINANCIAL CRISIS
BEAT A DRUM
09 MAY 09
A BIG DAY FOR THE PLANET

BIG BANG!!

ARKIEN KOHTAAMINEN

Arkien kohtaaminen -palstalla esitellään arkien ja kulttuurien kohtaamista käsitöiden kautta. Tuotteiden mukana välittyy ostajalle jotakin sen tekijästä. Yhteys syntyy tuotteesta maksetun hinnan kautta, sillä ostopäätöksillämme on vaikutusta työn tekijän arkeen. Yhä useammin tuote valitaan myös eettisistä syistä – sillä perusteella, miten se on valmistettu. Palstalla on perinteisesti haastateltu tuotetta valmistavaa käsityöläistä sekä tuotteen kuluttajaa. Nyt kerromme oululaisesta, pienen pojan äidistä Hannasta, joka kantaa pienokaistaan Bethany Colonyn käsityöläisten valmistamassa kantoliinassa. Koska vauvan-kantoliinoiniin käytettävän leveän nauhan kutojista ei ollut tällä kertaa saatavissa haastattelua, kerromme samassa yhteisössä työskentelevästä, kapeamman nauhan kutojasta Mariammasta.

MARIAMMA

Joukko hyljeksittyjä leprasairaita asettui 1950-luvun puolivälissä asumaan Andra Pradeshin osavaltiossa Bapatlan kaupungin ulkopuolelle. Paikalle kehittyi reilun kaupan periaatteilla toimiva käsityöläisyhteisö, Bethany Colony. Nykyään Bethanyn käsityöosastolla työskentelee satakunta henkeä valmistaen kangaspuilla kudottuja pöytä- ja vauvankantoliinoja sekä raidallista puuvillanauhasta ommeltuja kasseja, passipusseja ja lompakoi-ta. Tuotteita myydään pääasiassa ulkomaisille ostajille.

30-vuotias Mariamma on työskennellyt puolet elämästään Bethanyn kudontaosastolla. Yhtä kauan hän on ollut naimisissa. Koulua Mariamma on käynyt seitsemän luokkaa. Hänellä on kolme alakouluikäistä lasta. Mari- amman mies on pyöräriksakuski, joka onnekseen omistaa itse riksansa. Mariamman appivan- hemmat sairastavat lepra. Heillä

on oma talo, jonka yhteyteen Ma- riamman perheelle on rakennettu oma huone.

Kudontaosastolla hän työskentelee 15 päivän jaksoissa, palkka maksetaan urakkapalkkana. Monesti ongelmana on materi- aalin puute. Mariamma kuuluu eläkerahastoon ja lapset saavat koulunkäyntiin stipendin, mutta koulutarvikkeet on maksettava itse. Mariamma tarvitsisi enem- män palkka- tai lisätuloja voidak- seen säästää lastensa koulutusta varten. Hän onkin haaveillut kioskin avaamisesta lisätulojen saamiseksi.

Suomen Maailmankauppojen Liiton ansiosta kutojien urak- kapalkkoihin saatiin puolitoista vuotta sitten 50 % korotus, joka auttaa myös Mariamman perhettä.

HANNA

"Arjen pienistä valinnoista tulee hyvä mieli," toteaa Hanna, 31, Oulussa asuva poika-

vauvan äiti. Kuukauden ikäisen pienokaisen lisäksi Hannan perheeseen kuuluu aviomies Antti ja Zora-koira. Perheessä käyte- tään päivittäin luomu- ja reilun kaupan tuotteita.

Hanna sai kantoliinan apeltaan ensilahjaksi jo sairaalaan. "Käytän kantoliinaa, sillä näin voin pitää pienokaista lähelläni. Vaikka vauva onkin rauhallinen, hän rauhoittuu nukkumaan erityisen hyvin liinassa", kertoo Hanna.

Liinan käyttö mahdollistaa myös sen, että pojan nukkuessa voi samalla touhuta päiväaskareita. Itkuhälytyn on tarpeeton, sillä vauvaa voi hyssyttää tarpeen tullen liinassa.

Kantoliina on hyvin moni- käyttöinen. Toistaiseksi Hanna on käyttänyt vasta kehtosidontaa, koska vauva on niin pieni. Kun- han poika kasvaa on aika kokeilla ns. sammakkoasentoa. "Luin ne- tistä, että mm. vauvan tasapaino

ja liikeaisti kehittyvät liinailussa", hän toteaa.

Hanna oli jo raskausaikana ajatellut kantoliinan hankkimis- ta. "Ilokseni appi oli hankkinut liinan juuri Maailmankaupasta, koska ajatus auttaa ihmisiä kulut- tamisen avulla on lähellä sydäntä- ni", sanoo Hanna.

**Teksti: Anu Ainasoja ja Anastasia Lapintie
Kuvat: Antti Ruuttunen ja Kati Hjerp**

**LUE
UUSI
BLOGI**

ETELÄN KIERTÄJÄT

> www.maailmankaupat.fi/lehti

- *Koulun penkillä Pohjois-Intiassa*
- *Tuottajavierailulla Guatemalassa*
- *Tansanialainen kummitusjuttu*
- *Valkonaamana Kiberassa*

Kuva: Malla Hänninen

Malla Hänninen toi Guatemalasta uusien tuotteiden prototyyppejä. Lopullisia malleja on saatavilla Turun Maailmankasta.

Uusia tuotteita San Juanista

Malla Hänninen tutustui vuosi sitten Guatemalassa Asociación Artesanos de San Juanin osuuskuntaan. Osuuskunta on perustettu 1988 San Juanin alueen naisten valmistamien käsitöiden markkinointikanavaksi. Turun Maailmankauppahdistys on tuonut pitkään San Juanista Suomeen mm. riippumattoja ja kukkaroita. Osuuskunnasta oli viestitty, että perinteisillä vyökangaspuilla kutoville naisille tarvittaisiin lisää töitä, joten Hännisen vierailun tarkoituksena oli tuotekehittely. Uudet tuotteet ovat saapuneet tänä keväänä.

Guatemalalainen tekstiiliperinne pohjaa vyökangaspuilla kudottuihin värikkäisiin kankaisiin. Maan väestöstä yli puolet kuuluu alkuperäiskansoihin, mikä näkyy käsityöperinteessä. Intiaaninaiset valmistavat perinteisiä kankaita yli 350 erilaisella mallilla ja mittavalla värivalikoimalla. Jokaisella kylällä on oma tyylinsä. Mayakulttuurissa väreillä oli symbolinen merkitys. Värät ja ilmansuunnat liitettiin yhteen: punainen kuvasi itää eli auringon syntymäpaikkaa, valkoinen pohjoista; pohjantähden ja kylmän tuulen kotia. Väreillä oli myös monia muita merkityksiä – musta kuvasi kuolemaa, sillä siihen liitettiin aseiden valmistuk-

sessä käytetty musta puolaji.

– Asociación Artesanos de San Juanissa työskentelee sata naista, joista 95 käyttää vyökangaspuita, Malla Hänninen kertoo. – Vierailuni tarkoituksena oli tutustua San Juanissa tuotettuihin kankaisiin sekä osallistua tuotekehittelyyn, jotta vyökangaspuilla kutoville naisille saataisiin enemmän töitä.

Vaikka espanjalaisten valloittajien mukana Guatemalaan tulivat poljettavat kangaspuut, niin vyökangaspuut ovat säilyttäneet suosionsa, sillä naiset voivat käyttää niitä kotonaan. Guatemalalaisnaiset eivät perinteisesti käy töissä kodin ulkopuolella. Ulkomaiset ostajat suosivat kuitenkin isoilla kangaspuilla tehtyjä leveämpiä tuotteita, kuten riippumattoja, joten niiden tekijöille riittää San Juanin osuuskunnassakin enemmän töitä. Vyökangaspuilla kudotaan vain noin kahden metrin mittaisia kankaita, joten jokaiseen laukkuun kudotaan kangas erikseen.

Malla Hännisen vierailun aikana työstettiin uusia malleja kasseille ja huiveille. Hänninen suunnitteli myös ulkomaan markkinoille sopivan kietaisuhameen, joka on valmistettu samasta paksummasta kankaasta kuin riippumatto. Kassit ja huivit on kudottu vyökangaspuilla. Kaikkien materiaali on sataprozenttista puuvillaa.

– Osuuskunta ostaa langat

valmiiksi värjättyinä toisesta kaupungista toimittajalta, jonka laatu on todettu luotettavaksi. Uusiin tuotteisiin kudottiin yksiväristä kangasta, kun Guatemalassa tyyppillisesti käytetään monia värejä, Hänninen kertoo. – Perinteiset kankaat ovat hyvin värikkäitä. Ystävänä kuvasi niissä olevan kaikki maailman värit samassa kankaassa. ”Lattarivärit” eivät ehkä ole suomalaisten suosikkeja, täällä pidetään maanläheisemmistä ja harmonisemmista sävyistä. Nyt tarkoituksena oli löytää myös suomalaisille pojille sopivia värejä ja malleja. Käyttämämme värit kuuluvat kuitenkin perinteiseen väriskaalaan, niitä on vain yhdistetty uudella tavalla.

Perinteinen guatemalalainen kuosi on ikat, johon käytetään solmuvärjäyksen tyyllisellä menetelmällä ennen kudontaa värjättyä kudetta tai lointa. Lopputuloksena on erilaisia hahmoja, joiden ääriviivat ovat hiukan sumuisia. – Ikat-kuosit myivät kuitenkin meillä huonoimmin, Hänninen muistelee. – Uudet tuotteet on kudottu muun muassa kolmella eri vihreän sävyllä, jolloin syntyy meeleeratun kaltainen pinta. Kasseissa ja huiveissa on sekä yksivärisiä että raidallisia kankaita.

Anastasia Lapintie

San Juanin tuotteita maahantuo Turun Maailmankauppahdistys.

Vyökangaspuilla syntyy niin perinteisiä kuin uniikkeja tuotteita.

Kuva: Malla Hänninen

Reilun kaupan luomupaidan synty

Kuvat: Anastasia Lapintie

Monitorointi on globalisoituneen tekstiili- ja vaatetus-teollisuuden heikko lenkki. Kaikki tuottajat eivät kuitenkaan ole hukkuneet alihankkijoiden ja vapaatuotantoalueiden sekamelskaan: osa brändeistä pysyy pystyssä mahdollisimman tarkalla monitoroinnilla. Maailmankauppalehti tutustui reilun kaupan luomupuuvillasta valmistetun t-paidan syntyyn.

Maailmankauppojen liitto myy CraftAidin valmistamia t-paitoja Alkuperä tunnettu-logolla.

Puuvilla: Agrocel

Alkuperä tunnettu -paitojen Reilun kaupan luomupuuvilla hankitaan Intiasta Agrocel-yhtiöltä. Agrocelillä on 12 palvelukeskusta eri puolilla Intiaa. Luomupuuvillan viljelyä koordinoi joukko paikallisia viljelijöitä. Jokaisessa palvelukeskuksessa on agronomeista koostuva tiimi, joka valvoo viljelyn tapahtuvan kansainvälisen luomustandardien mukaan.

Agrocelin puuvillantuottajista 90 % on intialaisia pienviljelijöitä, joiden tila on korkeintaan 7 hehtaaria. Agrocel maksaa viljelijöille maailmanmarkkinahinnan päälle 5–10 % reilun kaupan lisä puhdistamattomasta puuvillasta.

Agrocel myös tukee useiden kasvien viljelyä monokulttuurien sijaan, jotta viljelijöillä on kestävä toimeentulo. Puuvillan lisäksi muidenkin kasvien tuotantoon ja markkinointiin tarjotaan tukea. Viljelijöiden ei ole kuitenkaan pakko myydä puuvillaansa Agrocelille.

Agrocelin luomuviljelyssä olevat pellot ovat olleet myrkyllisistä kemikaaleista vapaana ainakin kolme vuotta ja niitä lannoitetaan kompostimullalla. Näin kasvit ovat vastustuskykyisempiä hyönteisille, rikkaruohoille ja taudeille. Siemenet ovat geenimuuntelemattomia.

Yhtiö kannustaa viljelijöitään tippakasteluun, joka säästää vettä ja vähentää haitallisten hyönteisten lisääntymistä. Agrocelin kenttätyöntekijät seuraavat hyönteispopulaatiota, minkä perusteella päätetään luonnonmukaisten torjunta-aineiden käytön määrästä.

Agrocel on perustanut puuvillapankin voidakseen palvella myös pienempiä ostajia ympärivuotisesti sekä hyödyntääkseen viljelijöiden tuottamia eri laatuja.

Puuvilla puhdistetaan koneellisesti ja paalataan, jonka jälkeen paalit kuljetetaan lankatehtaalle. Puuvilla numeroidaan joka vaiheessa, jotta sen alkuperä voidaan jäljittää viljelijään saakka. Intialainen Maral overseas Ltd valmistaa puuvillasta lankaa ja t-paitoja.

Brittiläinen reilun kaupan järjestö Traidcraft ostaa siltä valmiita t-paitoja, afrikkalainen CraftAid puuvillalankaa.

Ompelu: CraftAid

Mauritiuslainen CraftAid-järjestö kertoo olleensa maan ensimmäinen luomupuuvillan käyttäjä. CraftAid on kolmen vuosikymmenen ajan edistänyt vammaisten henkilöiden hyvinvointia tarjoamalla työpaikkoja kädentaitojen parissa. Järjestön ompeluosastolla työskentelee 160 henkilöä. Asiakkaat lähettävät CraftAidiin omat mallinsa, jotka ompelijat toteuttavat.

CraftAid ostaa luomupuuvillan lankana Agrocelilta. Kanakaaksi se kudotaan ja värjätään Richfield Tang Knits Limitedissä Mauritiuksella. Richfieldissä pyritään ympäristöystävälliseen tuotantoon mm. investoimalla uusiutuvaan energiaan ja vähentämällä hiilidioksidipäästöjä. Reilun kaupan sertifikaatin

saanut yhtiö uskoo ekologisuuden ja reilun kaupan ehtojen olevan tulevaisuudessa valtavirtaa.

Richfieldin valmistama kangas palaa CraftAidiin, jossa se leikataan ja ommellaan valmiiksi

tuotteeksi. Suomalainen KAIKU Ethical maahantuo valmiita t-paitoja, joita on myynnissä erilaisilla painatuksilla eri puolilla Suomea.

Anastasia Lapintie

Päivänkierto ashramissa

Amuneljältä *Tulsi Mehar Mahila Ashramin* asuntolassa alkaa kuhina. Henkilökohtaista tilaa on kahdeksan naisen huoneessa vähän, yksityisyyttä ei ollenkaan. Laajan perhe- ja kyläyhteisön sylissä kasvaneet nepalilaiset ovat tottuneet jakamaan kaiken.

Viileässä aamuhämärässä unenpöpperöinen jono mutkittelee pihapiirin halki aamutoimiinsa. Prathana-laulujen ja mantrojen jälkeen noin neljänkymmenen naisen joukkio levittäytyy ruokasalin betonilattialle mattoineen. Lämmitellään, venytellään ja hengitellään syvään. Ympäristöalan opiskelija *Uma* käy joka aamu vapaaehtoisena vetämässä joogan tapaista aamujumpppaa opastaen samalla myös terveellisiin ja ekologisiin elämäntapoihin. Opintojen alkaessa kymmeneltä pihapiiri

on siistitty, tukeva aamiainen syöty ja rennot oloasut vaihtuneet ashramissa kudottuihin, sinisiin koulusareihin.

Kahden vuoden koulutuksen aikana opetellaan koko tekstiilivalmistusprosessi perinteisin menetelmin intianpuuvillasta valmiiksi vaatteeksi. Opetustiloissa kehrätään lankoja, kudotaan kankaita sekä kaavoitetaan, leikataan ja ommellaan perusvaatteita. Lyhyemmillä kursseilla opitaan muitakin kädentaitoja, kuten hillojen, mehujen, kynttilöiden, suitsukkeiden ja paperin valmistusta. Kaiken aikaa harjoitellaan myös yrittäjyyden perusteita, kuten kirjanpitoa. Viimeaikainen innovaatio on opiskelijoiden tiimiorganisoituminen: työryhmät kierrättävät työtehtäviä ja antavat toisilleen palautetta, mikä kehittää osaltaan osuuskuntatoi-

minnassa tarvittavia johtamis- ja yhteistyötaitoja.

Viiden maissa koulupäivä päättyy päivälliseen. Päivän kaksi lämmintä ateriaa koostuvat keitetystä riisistä, linssikastikkeesta ja kasviksista, joista suurin osa viljellään itse. Iltapäivällä on vielä vapaata aikaa ennen aikaista nukkumaanmenoa.

Sosiaalinen muutos Gandhin jalanjäljissä

Vaatimaton *Tulsi Mehar Shrestha* teki merkittävän elämäntyön voimaannuttaessaan kastijärjestelmän sortamia ja syrjäyttämiä nepalilaisia, erityisesti naisia. Vuonna 1923 hän palasi maanpaosta Intiasta mukanaan innoittajansa Mahatma Gandhin omakätisesti lahjoittama pesämunana osuuskunnan ja ashramin perustamiseksi. Tulsi Mehar jakoi naisille puuvillaa ja yksinkertaisia rukkeja (*charkha*), joilla he saattoivat valmistaa lankaa kotonaan ja myydä ne osuuskunnalle. Erinäisten välivaiheiden kautta syntyi Mahaguthi, craft with a conscience, yksi Fair Trade Group Nepalín perustajajäsenistä. Nykyisin Mahaguthilla on eri puolilla Nepalia tuhatkunta tuottajaa, joista 85 % on naisia, jotka työskentelevät kotona. Mahaguthin myyntituotoista 40 % käytetään ashramin toiminnan rahoittamiseen. Opiskelu on materiaaleja lukuun ottamatta maksutonta ja asuntolan lisäksi yhteisöllä on oma terveysasema, päivähoito ja peruskoulu opiskelijoiden lapsille.

Ashramin nykyisellä johtajalla *Shyam Shresthalla* on haastetta kehittäessään perinteikästä koulutus-

Ashramin päiväkotii.

ohjelmaa vastaamaan paremmin tämän päivän vaatimuksiin. Byrokratia on maan uuden hallinnon myötä lisääntynyt, mikä tietää yrittäjille melkoista paperityötä. Oman epävarmuutensa liike-toimintaan tuo sisällissodan aiheuttama epävakaa talous ja epämääräinen poliittinen tilanne. Käsityöläisyyden säilymistä uhkaavat länsimaistuvat kulutustottumukset ja halpa tuontitavara Intiasta ja Kiinasta.

Koulutuksen jälkeen käsityöläisille tarjotaan neuvontaa, reilun kaupan yhteistyöverkostoa ja markkinointiapua. Muutamat jäävät töihin pääkaupunkiin, mutta ensisijaisesti naisten toivotaan palaavan perustamaan osuuskuntia kotiseuduilleen. Pienyrittäjyys auttaa paitsi naisia itsenäistymään, myös Nepalín maaseutua säilymään elinvoimaisena täyteen ahdetun, saastuneen ja holtittomasti länsimaistuvan Katmandun imussa.

Sunita

22-vuotias Sunita Shrestha pääsi ashramin maksuttomaan koulutusohjelmaan, sillä hänen perheensä ei olisi pystynyt kustantamaan muita opintoja. Seitsemänlapsinen perhe elää niukasti

bussinkuljettajana työskentelevän isän tuloilla.

Peruskoulussa Sunita opiskeli mieluiten nepalín kieltä. Englantikin sujuu niin hyvin, että hän ujostellen, mutta innoissaan toimii oppaana ja tulkkina vierailijalle. Sunita haaveileekin pääsevänsä vielä jonain päivänä matkustamaan ja näkemään maailmaa myös Katmandun laakson ulkopuolella.

Pian päättyvä parin vuoden opintojakso lienee Sunitalle hänen elämänsä huolettominta aikaa niukkuudessa eletyn lapsuuden ja haaveissa siintävän avioliiton välissä. Hän viihtyy ashramissa, sillä opiskelukaverit ovat mukavia, ruoka on hyvää ja sitä on riittävästi. Lauantaisin on aikaa katsella telkkaria, pestä vaatteita ja peseytyä. Joskus perhe hakee Sunitan mukaansa Katmanduun ostoksille ja teettämään uusia vaatteita.

Ashramissa Sunita on pitänyt eniten kynttilänvalmistuksesta. Niitä hän aikookin ryhtyä tekemään myyntiin palattuaan kotiseudulleen Dhadingiin. Maanviljelykseen keskittyvässä kylässä säännölliset sähkökatkot kyllä takaavat asiakkaita. Tämän valoisan nuoren naisen kynttilät eivät jää vakan alle!

Teksti ja kuvat: Hanna Putkonen
Kirjoittaja vieraili Mahaguthissa marraskuussa 2008.

Sunita.

Valinnat ovat vaikeita — vai ovatko sittenkään?

Tarvitsen käsilaukun. Ostanko sen kehitysmaakaupasta: kaunis, intialainen, nahkainen, maalatuin kukin koristeltu? Ostanko nuorten suomalaisten valmistaman kekseliään kierrätyslaukun – karun mutta tyylikkään? Vai tarvitsenko oikeastaan koko laukkua, onhan minulla kaksi jo entuudestaan?

Ohitan viimeisen kysymyksen ja päätän joka tapauksessa enemmän tai vähemmän olla laukun tarpeessa ja että muusta rahanmenosta huolimatta olen valmis sijoittamaan siihen muutamia kymmeniä euroja.

Tämä asia ei ollut ongelma 1980-luvulla, kun olin perustamassa Hämeenlinnaan kehitysmaakauppaa. Oli itsestään selvää ostaa kaikki mahdollinen sieltä ja rakentaa näin parempaa maailmaa sekä parempaa elämää kehitysmaiden käsityöläisille. Kehitysmaakauppojen vaate- ja asustevalikoimat olivat tuohon aikaan huomattavasti suppeammat kuin nykyään. Mallistot olivat suunnittelultaan varsin paljon vaatimattomammat. Ajoittain vaati melkein sisua pukeutua karkeisiin, telttamallisiin mekkoihin, mutta tuunaamalla niistä sai ihan kelpoisia. Ja tärkeintä oli olla hyvän asian puolesta. Tietoisuus siitä lievitti karhean huivin tuottamaa kutinaa tai jäykkien housujen aiheuttamia epä mukavuuksia.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana olen opettanut suomalaisia artemiopiopiskelijoita. Olen kannustanut heitä kierrätysmateriaalien luovaan käyttöön,

valitsemaan ekologisia ja oikeudenmukaisia raaka-aineita ja yksilölliseen yrittämisen rohkeuteen. Olen iloinnut nuorten loppumattomasta idearikkaudesta ja uskosta omiin oivalluksiin.

Tämän seurauksena valinnat eivät olekaan enää niin yksinkertaisia. Haluanhan olla omilla ostopäätöksilläni tukemassa myös lahjakkaita suomalaismuotoilijoita ja käsityön taitajia. Pidän tärkeänä, että käsillä tekemisen taito säilyy ja ettei tuotteiden valmistusta tyystin ulkoisteta. Yksittäisten käsityötekijöiden kautta syntyy verkostoja ja yhteisöjä, jotka ylläpitävät suomalaista osaamista ja vahvistavat maallamme ominaista yksinkertaista muotoiluimagoa. Valtavirrasta poikkeavat ja omaa tietään määrätietoisesti kulkevat tekijät luovat yhä vahvistuvan vastapainon teolliselle massatuotannolle ja tarjoavat vaihtoehdon hurjasti pyörivälle kulutus-tuotanto-häviöketjulle.

Vaatteet ja asusteet ovat vaikea laji eettisessä kuluttamisessa. Teen, kahvin tai suklaan kohdalla valinnat ovat helpompia. Ei ole kotimaista vaihtoehtoa, joten on yksinkertaista hakea tuotteet kehitysmaakaupasta tai lähikaupan Reilun kaupan valikoimasta. Kun on kyse suomalaisista tuotteista, voi valinnan tehdä lähiyhteisön tai ekologisuuden hyväksi.

Mitä siis käytän muiden valintojeni perustana, mitkä arvot ohjaavat ostopäätöksiäni? Asetuvatko kehitysmaiden ja oman maan käsityöläiset toisilleen vas-

takkaisiksi, vaikka en mitenkään niin toivoisi käyvän.

Entä jos päätän aivan yksinkertaisesti, että haluan valinnoillani edistää minulle tärkeitä arvoja, että valinnat syntyvät oman arvomaailman pohjalta ja sitä ilmentäen. Silloin valitsen tuotteen, joka kertoo hyvästä laadusta: huolella tehdystä työstä ja tarkoituksenmukaisesta suunnittelusta. Myös tuotteen esteetiikan tulee olla sopusoinnussa omien kauneuskäsitysteni kanssa. Tuotteessa tulee olla viesti, joka kulkee tekijältä minulle ja minun kantamanani eteenpäin. Täytyy myöntää, että haluan käyttää näyttäviä tai jotenkin kiinnostavia tuotteita. Haluan, että niihin kiinnitetään huomiota, jolloin pääsen kertomaan minulle tärkeitä asioita.

Tiedän, nyt jo kokemukses-takin, että valintani jakautuvat hyvinkin tasapuolisesti kotimaisiin ja kehitysmaaperäisiin tuotteisiin. Sitä paitsi nuo tuotteet täydentäen ja yhdistäen omalla tavallaan minun ylläni taitavan työn tekijöitä sekä minuun että toisiinsa.

Uskon, etteivät käsityön tekijät Suomessa ja kehitysmaissa koe toisiaan kilpailijoiksi. Heitä yhdistää halu tehdä merkityksellisiä tuotteita, joilla he välittävät viestinsä itsestään käyttäjälle ja edelleen käyttäjän kautta muille. Tässä ketjussa haluan olla mukana.

Mervi Friman

Kirjoittaja on Käsieteollisuuden tutkimusseuran hallituksen jäsen.

Kuva: Rita Junes

Maailmankauppojen vaatevalikoima on 1980-luvulta kehittynyt monipuolisiksi ja kuluttajien toiveita paremmin vastaavaksi.

Koulutusta ja palvelutarjontaamme

Lukio

- päivälukio nuorille ja aikuisille
- iltalukio mm. työssä käyville
- seniorilukio

haku aika 30.6. mennessä

Rauskin 10 - kymppiluokka

www.rauski.fi

haku aika 30.6. mennessä

Ammattitutkinnot

- päihdetyö haku syksyllä
- lasten ja nuorten erityisohjaaja haku 31.5. mennessä
- suntio haku 31.5. mennessä
- kehitysvamma-ala (suunnitteilla)

Itsenäiseen elämään - erityislinja

haku 30.4. mennessä

Avoimen yliopiston opinnot

Nutukka - kotouttamiskoulutus

Lyhytkurssit www.rko.fi/kurssit

Musiikkileirit www.raudaskylansoivakesa.fi

Kehittämishankkeet

mm. Voitto - lastensuojelu ja OSU - jalkapallon junioripäällikkö

Työelämän kehittämispalvelut

Tilaukskoulutukset

Juhlat - sukujuhlat, häät,

muistotilaisuudet...

Ruoka- ja majoituspalvelut

Kotona maailmankylässä.

kestävän kehityksen malliopisto
visio 2012

Raudaskylän Kristillinen Opisto Opistontie 4-6, 84880 Ylivieska, info@rko.fi, (08) 4276 200

Reilut sorminuket

NORSU, TIKERI JA MUUT SULOISET ELÄINHAHMOT

syntyvät perulaisten kutojien taitavissa käsissä. Sorminuket sopivat kaiken ikäisille, niin satuiluun kuin maskotiksi. Pieni lahja, josta on paljon iloa! Kehitysmaa- ja maailmankaupoista kautta maan. Maahantuojat: Maailmankauppa Aamutähti, Turku, p. (02) 250 2191, www.maailmankaupat.fi.

Maailmankauppalehti

3/09 ilmestyy viikolla 39.

Lehteä odotellessa tutustu arkistoihin nettisivuilla!
> www.maailmankaupat.fi/lehti

KEHITYSPOLIITTINEN PALSTA

Eräs modernin Intian suurimmista haasteista on tukea kylissä asuvien ihmisten toimeentuloa, jotta heidän ei tarvitse muuttaa työn perässä kaupunkiin. Tämä pätee myös erääseen tiettyyn kylään, jolle on kehittynyt tiiviit suhteet Suomeen reilun kaupan tähden.

Bethany Colonyn perustivat 1960-luvulla lepraan sairastuneet ihmiset. Monia vuosia yhteisön jäsenet elättivät itsensä kerjäämällä, kunnes Pelastusarmeija perusti pienen työpajan. Pajassa kudottiin kapeita nauhoja, joita oli tarkoitus myydä perinteisten sänkyjen verkkopohjamateriaaliksi. Yksikkö työllisti muutamia miehiä ja naisia, mutta oli taloudellinen painajainen, sillä kukaan ei halunnut ostaa leprayhteisössä valmistettuja nauhoja.

Joitakin vuosia myöhemmin työskentelin sairaanhoitajana yhteisössä ja ihmettelin nuoren lepraan sairastavan Rajamanyn tilannetta. Hän oli hyvin sairas ja hänen tilansa näytti heikentyvän, vaikka hän sai uusia lääkkeitä. Lopulta löysin tulkin ja minulle selvisi, että Rajamanyn mies kävi kaukana kaupungeissa kerjäämässä jopa 40 päivän jaksoissa, jättäen vaimonsa ilman rahaa. Rajamanyn oli tarkoitus kerjätä paikallisesti ruokaa saadakseen. Mutta koska hän oli sairas ja pysyi kotonaan, hän ei saanut myöskään mitään syödäkseen.

Saatuamme Rajamanyn sairaalaan, jossa hän sai sekä lääkkeensä että ruokaa, aloimme miettiä kuinka työllistäisimme yhteisön naiset. Halusimme heidän voivan jäädä kotiin ilman, että joutuvat kerjäämään. Näin he tarjoaisivat

Kuva: Kati Hjern

Gandhin unelma elää Etelä-Intiassa

tukikohdan, josta heidän lapsensa voivat käydä koulua ja johon heidän miehensä voivat palata. Siten sai alkunsa Bethanyn kutomakuntoutusyksikkö.

Kaikki kiinnostuneet naiset saattoivat opetella kudontaa ja alkaa tuottaa tuttuja nauhoja, mutta leveämpiä ja kirkkaan värisiä. Nauhoista ommeltiin kasveja, jotka päätyivät lopulta myös kansainvälisille reilun kaupan markkinoille.

Kaikille naisille ei koskaan ollut yhtä aikaa riittävästi tilauksia, joten he jakaantuivat kahteen vuoroon, kukin työskennellen 15 päivää kuukaudessa. Työllä oli hyvin konkreettinen vaikutus: naiset saattoivat jäädä kotiin lastensa

kanssa ja tienata elantonsa. Monen vuoden ajan se merkitsi sitä, ettei naisten tarvinnut kerjätä.

Todennäköisesti suurempi merkitys liittyi lasten koulutukseen. Naisten ollessa kotona voitiin varmistaa, että lapset kävivät kunnolla koulua. Useimmilla vanhemmista ei ollut juurikaan koulutusta, mutta he olivat aina kovin kiinnostuneita varmistamaan, että heidän lapsensa saivat koulutusta. Yhteisön ilmainen ala-aste valmisti lapsia ylemmille luokille, jossa ensimmäistä kertaa leprayhteisön lapset istuivat vertaisina oppilaina muun väestön lasten kanssa. Mitä säännöllisemmin he kävivät ja mitä useampi heistä jatkoi koulunkäyntiä alaluokkien

jälkeen, sitä suurempi vaikutus sillä oli heidän yhteiskunnalliseen asemaansa. Kaikki tämä oli mahdollista heidän äideilleen perustetun pienen kutomon vuoksi.

Kudonta on työllistänyt koulutetut naiset

Lepraan sairastaneet naiset olivat suurimmaksi osaksi lukutaidottomia, joten tavoitteena oli kouluttaa heidät kutomaan, jottei ansiota tarvitsisi hankkia kerjäämällä. Terveet ja kouluja käyneet nuoret naiset eivät taas pidä kerjäämistä edes vaihtoehtona. Bethanyn uusi sukupolvi on jatkanut korkeakouluun ja useilla on ammatillinen koulutus ja työpaikka – myös

yhteisön ulkopuolella. Koulutus on mahdollistanut myös yhteisön sisällä ylenemisen.

Pohjois-Intiassa toimiva reilun kaupan ostajajärjestö MESH on kannustanut Bethanyn uuden sukupolven nuoria naisia opiskelamaan muutakin kuin tuotannollista työtä. Kaksi naista on saanut koulutusta markkinoinnissa, mukaan lukien atk:n perusteet. Toinen näistä naisista valittiin edustamaan Bethanyä käsin kutojien kansallisessa foorumissa, jossa häntä kohdeltiin tasa-arvoisena perhetaustastaan huolimatta.

Toiset kaksi naista on koulutettu tuotekehittelyyn ja he työskentelevät MESHin suunnittelu tiimissä. Naiset myös valitsevat kuntoutustyöryhmään johtajia. Ryhmä valvoo kuntoutusyksikön päivittäistä toimintaa.

Saadessaan oikeanlaista kannustusta nämä nuoret naiset voivat ottaa enemmän vastuuta kudontayksiköstään. Nyt kudonta ei ole enää kuntoutuksellista vaan työllistämistä... työllistämistä maaseudulla... ja tämä oli kansakunnan isän Mahatma Gandhin unelma. Hän uskoi, että jos voisimme vain kehittää maaseutua ja kotiteollisuutta, ei muutto kaupunkien slummeihin olisi välttämätöntä. Bethanyn suhteen hänen unelmallaan on vielä toinen vinkkel... tämä kotiteollisuus on myös vapauttanut naiset lepran leimasta ja antanut heille yhteiskunnassa paikan, joka heidän vanhemmiltaan kiellettiin. Kukaan ei enää pelkää ostaa tuotteita leprayhteisöstä!

Jacky Bonney
Kirjoittaja on MESHin toiminnanjohtaja.

MAAILMANKAUPPALEHTI 20 VUOTTA SITTEN

Toukokuussa Tansaniasta toistakymmentä vierasta Suomeen

Toistakymmentä tansanialaista tulee toukokuussa Suomeen työskentelemään yhdessä suomalaisten kanssa ihmisläheisten yhteistyöprojektien löytämiseksi. Tämä SUOMALAIS-

TANSANIALAINEN TYÖPAJA idea on lähtenyt liikkeelle monien kansalaisjärjestöjen ja pienryhmien tarpeesta löytää sellaisia muotoja yhteistyölle, joita voitaisiin tuloksekkaasti toteuttaa nimenomaan ruohonjuuri tasolla. Kun projektit ovat sopivan pieni, saadaan ne alkuun nopeasti, ilman ylimääräisiä byrokratian koukeroita ja niiden tulokset

näkyvät välittömästi.

Useinkin on käynyt niin, että suomalaiset ovat keksineet itse omat projektinsa, jotka helposti epäonnistuvat, ellei mukana ole asian tunteva tansanialainen yhdyshenkilö. Nyt etsimme yhteistyömuotoja yhdessä tansanialaisten kanssa, heidän mielipiteitään kysyen ja ehdotuksiaan kuunnellen.

Vieraamme työskentelevät kotomaassaan ihmisten parissa ja tuntevat heidän vaikeutensa. Ryhmään kuuluu opettajia, terveydenhoitoalan henkilöitä, kyläpäällikkö, aikuiskasvatuksen asiantuntijoita, maanviljelijä, opiskelija, pappi ja kunnanvaltuutettu.

Varsinainen kohokohta matkan aikana on Viittakiven

Opistossa kahtena viikonlopuna pidettävä SUOMALAIS-TANSANIALAINEN TYÖPAJA. Tällöin on mahdollisuus kaikilla asiasta kiinnostuneilla tulla rakentamaan yhteistyötä.

Toimitettu Kehitysmäa kauppa-lehdessä 1/1989 ilmestyneestä artikkelista. Kieliasu alkuperäinen.

REILUN KAUPAN TOIMIJAT

Maailmankauppojen liitto ry
www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien Maailman-
kauppa- ja Kehityskauppapayh-
teisöjen yhteistyöjärjestö.
- Useat liiton jäsenet ylläpitävät
reilun kaupan erikoismyymälöitä,
joissa on myynnissä laaja valikoi-
ma kehityskaissa oikeudenmukai-
sin ehdoin tuotettuja käsitöitä ja
elintarvikkeita.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat,
kouluttavat ja toimivat monin
tavoin kehitysyhteistyössä.

**Reilun kaupan merkki,
Reilun kaupan edistämisyhdistys ry**
www.reilukauppa.fi

- Myöntää Reilun kaupan merkkiä
ja valvoo sen käyttöä Suomessa
sekä tiedottaa reilusta kaupasta.
- Suomessa myytäviä merkkituot-
teita on lähes 1000 erilaista,
pääasiassa elintarvikkeita.
- Jäseninä 29 järjestöä.
Maailmankauppojen liitto on yksi
perustajajäsenistä.

Reilun kaupan puolesta Repu ry
www.repu.fi

- Repu toimii reilun ja ekologisen
maailmankaupan edistämiseksi.
Vapaaehtoistoimintaa yli 10
paikkakunnalla.

KANSAINVÄLISET TOIMIJAT

WFTO
(World Fair Trade Organisation)
www.wfto.com
Kansainvälinen reilun kaupan yhteis-
työjärjestö, jonka jäseninä on niin
kehityskaiden tuottajia, Maailman-
kauppoja kuin maahantuoja. Entiseltä
nimeltään IFAT.

EFTA
(European Fair Trade Association)
www.eftafairtrade.org
Eurooppalaisten reilun kaupan maa-
hantuojien järjestö

NEWS!
(Network of European World Shops)
www.worldshops.org
Eurooppalaisten Maailmankauppojen
verkosto. Jäseninä 13 liittoa, jotka
edustavat noin 2700 Maailmankaup-
paa, joissa on noin 100 000 vapaaeh-
toistyöntekijää.

FLO International
(Fair Trade Labelling Organisation)
www.fairtrade.net
Valvoo ja tiedottaa Reilun kaupan
merkkituotteista.

FINE
WFTOn, EFTAn, NEWS!n ja FLOn
yhteistyöelin, joka pyrkii vaikuttamaan
pääöksentekoon Brysselissä sijaitse-
van yhteisen edunvalvontatoimiston
kautta.

**MAAILMANKAUPAT JA
KEHITYSKAUPAT SUOMESSA**
Maailmankauppojen liiton
jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä
paikkakunnan mukaan

Reilun Kaupan Tähti/A-Star Oy
Hämeentie 48
00500 Helsinki
p. 09-773 4323
tahti@kaapeli.fi
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Kirahvi
Vain tapahtuma- ja markkinamyyntiä.
Toimisto ja varasto:
Rengonraitti 22 as 1
14300 Renko
p. 050-376 2424
tuija.saloranta@tietonki.fi

Maailmankauppa Kielä
Ivalontie 12
99800 Ivalo
p. 040 732 9497
kiela.inari@pp.inet.fi

Maailmankauppa Päiväntasaaja
Koskikatu 11
80100 Joensuu
p. 050-443 5503
paivantasaaja@elisinet.fi
www.elisinet.fi/paivantasaaja/

Maailmankauppa Mango
Kauppakatu 5
40100 Jyväskylä
p. 014-216 431
mango@maailmankauppa.inet.fi
www.maailmakauppamango.net

Jokilaakson Maailmankauppa
Kumpulantie 15
42100 Jämsänkoski
p. 040-538 7091 (Arja Paakkanen)
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kokkolan Maailmankauppa
Torikatu 13
67100 Kokkola
p. 06-831 3264
klanmaailmankauppa@netti.fi

Kouvola Maailmanpuu
Myyntipiste:
Ekokauppa Luonnotar
Kivimiehenkatu 7 (torin laidalla)
Kouvola
p. 040-596 6264
luonnotar@ekokauppaluonnotar.fi
Yhteyshenkilö:
Ilona Pylväinen
p. 040-590 6708
ipylvain@mappi.helsinki.fi

Kuhmon Kehityskauppa
Seurakuntakeskus
88900 Kuhmo
p. 08-655 0465 (Sointu Sallinen)
kuhmonmaailmankauppa@luukku.com

Maailmankauppa Sikitiko
Myymälä 016, Kauppahalli
53100 Lappeenranta
p. 05-415 3651
kehy.lpr@pp.inet.fi
yhdistykset.etela-karjala.fi/kemayh/

Lohjan Maailmankauppa
Karstuntie 2
08100 Lohja
p. 019-331 646
kauppa@lohjanmaailmankauppa.
sivut.fi
www.lohjanmaailmankauppa.sivut.fi

Juuttiputiikki
Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
puh./fax 08-311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Raahen Maailmankauppa
Hiirenkorva
Koulukatu 3
92100 Raahen
p. 08-221781
hiirenkorva@suomi24.fi

Maailmankauppa Elimu
Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
elimu@maailmankauppaelimu.org
www.maailmankauppaelimu.org

Savonlinnan kehityskauppa
Savanni
Olavinkatu 48
57100 Savonlinna
p. 015-514 456
kema.sln@gmail.com
www.maailmankaupat.fi/savonlinna/
www.savanni.blogspot.com/

Tampereen Kehityskauppa
Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03-344 6770
fax 03-345 0521
posti@kehityskauppa.org
www.kehityskauppa.org

Maailmankauppa Tasajako
Kehräsaari, A-talo
33200 Tampere
p. 03-222 8826
maailmankauppa@tasajako.org
www.tasajako.org/

Maailmankauppa Aamutähti
Eerikinkatu 5
20100 Turku
p. 02-250 2191
fax 02-251 7465
aamutahti@aamutahti.net

Rauhanpuolustajien
Maailmankauppa
Alinenkatu 26 B
23500 uusikaupunki
p. 02-841 6532

Äetsän Kehityskauppa
Kontintie 5
38300 Kiikka
p. 040-848 8845 (Sinikka Olà)
p. 050-363 9562 (Sirkka Nylund)

YHDISTYKSET JA TOIMINTARYHMÄT

Hyvinkään kehityskaayhdistys ry
Pj Aimo Juhola
Uima-altaankatu 29
05820 Hyvinkää
p. 040-5060 796
aimo.juhola@pp.inet.fi

Kajaanin kehityskaayhdistys ry
c/o Päivi Turunen
Pihkapolku 25
87500 Kajaani

Kuopion kehityskaayhdistys
Juutti ry
c/o Elämänlanka
Torikatu 17
70110 Kuopio
p. 017-261 4774
juutti.ry@gmail.com

Mikkelin kehityskaayhdistys ry
PL 140, 50101 Mikkeli
kemamikkeli@suomi24.fi
www.kemamikkeli.fi

Oulun eteläisen alueen
maailmakauppayhdistys
c/o Anu Hilli
p. 050-552 4947

Uusi Tuuli ry (Estelle)
Aurinkotehdas
Kirkkotie 6-10, 20540 Turku
p. 02-233 9313
laiva: 040-596 9918
fax 02-2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

Juuttiputiikista

- reilua kesämuotia
- ekologisia pesuaineita
- lahjaideoita kevään ja kesän juhliin

Maailmankauppa

Juuttiputiikki

Maailmankauppa Juuttiputiikki

Hallituskatu 11 (Rion talossa), Oulu

www.juuttiputiikki.fi

Maailmankaupat — Reilua kauppaa ihmisiä ja ympäristöä kunnioittaen